

VERSLAG
GEZONDHEIDSINVENTARISATIE
BIJ DE
FLATCOATED RETRIEVER
IN NEDERLAND

Steekproef jaargangen 1997, 1999 en 2001
Enquêteering 2006

Peter Prins, Janneke Scholten & Ed.J. Gubbels,
Genetic Counselling Services,
September 2006

© 2006 Genetic Counselling Services, Hillegom

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the written permission of the authors.

INHOUD

| | | |
|----|-----------------------------|---------------|
| 1. | Inleiding | <i>blz.</i> 5 |
| 2. | Materiaal en Methoden | 7 |
| 3. | Algemene gegevens | 9 |
| 4. | Gezondheid | 16 |
| 5. | Gedrag | 24 |
| 6. | Fokkerij | 28 |
| 7. | Conclusies en aanbevelingen | 35 |

Bijlage :
Enquêteformulier Gezondheidsinventarisatie
versie Flatcoated Retriever

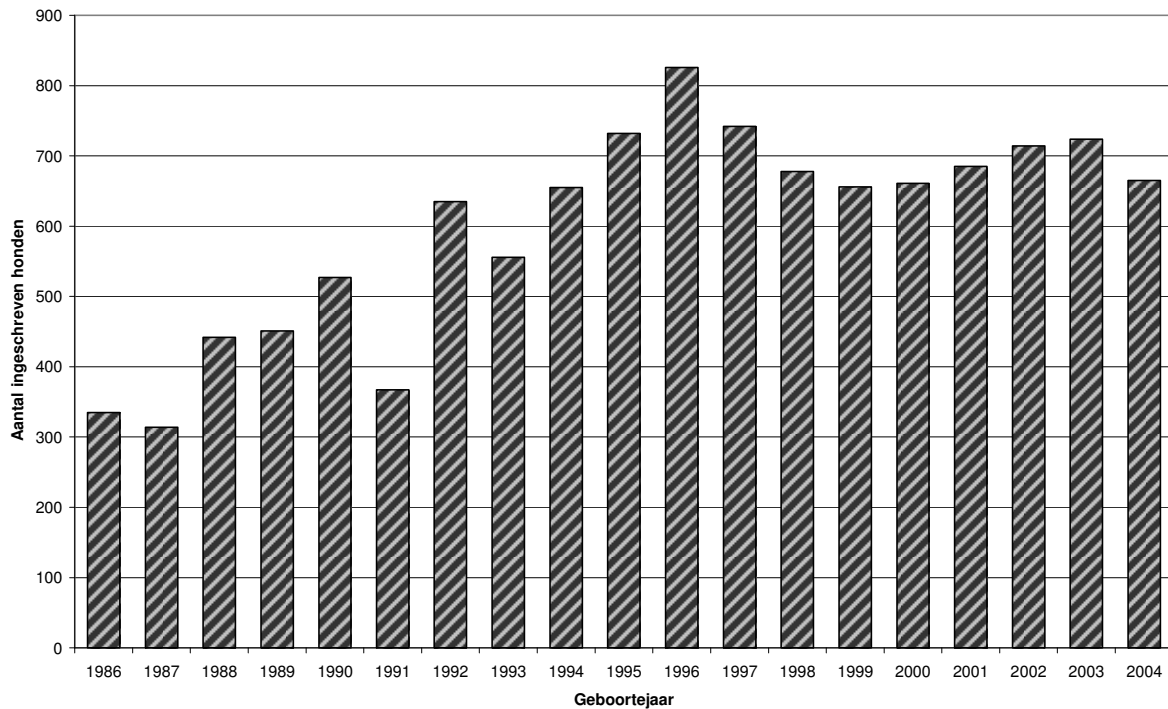
LIJST VAN FIGUREN EN TABELLEN

| | |
|---|----|
| Figuur 1. Aantallen in het NHSB ingeschreven Flatcoated Retriever-pups, 1994-2004 | 5 |
| Figuur 2. Gebruiksdoel van de hond bij aanschaf | 11 |
| Figuur 3. Leeftijd overlijden | 14 |
| Figuur 4. Algemene omschrijving van het gedrag | 24 |
| Figuur 5. Gemiddelde nestgrootte | 30 |
| Figuur 6. Leeftijd van optreden van de eerste loopsheid | 32 |
| Figuur 7. Periode tussen opeenvolgende loopsheden | 32 |
| | |
| Tabel 1. Respons op de enquête | 9 |
| Tabel 2. Leeftijd van de honden in het onderzoek ten tijde van de enquêtering | 9 |
| Tabel 3. Verdeling der geslachten | 10 |
| Tabel 4. Lidmaatschap rasvereniging | 10 |
| Tabel 5. Hoogste kwalificaties van geshowde honden | 12 |
| Tabel 6. Honden al dan niet in bezit van de 1e eigenaar | 13 |
| Tabel 7. Honden niet meer in bezit van de 1e eigenaar | 13 |
| Tabel 8. Reden van overlijden | 13 |
| Tabel 9. Leeftijden bij overlijden | 14 |
| Tabel 10. Problemen met de gezondheid | 16 |
| Tabel 11. Frequentie waarmee gezondheidsproblemen optreden in de afzonderlijke systemen | 17 |
| Tabel 12. Rasspecifieke ziekten | 18 |
| Tabel 13. Specificatie tumoren | 19 |
| Tabel 14. Uitslagen 'officieel' HD onderzoek | 20 |
| Tabel 15. Gezondheidsproblemen van reuen vergeleken met die van teven | 21 |
| Tabel 16. Gezondheidsproblemen van overleden honden, vergeleken met die van de groep 'in leven' | 22 |
| Tabel 17. Algemene omschrijving van het gedrag | 25 |
| Tabel 18. Het gedragsbeeld per geslacht | 25 |
| Tabel 19. Overzicht van probleemgedrag t.a.v. volwassenen, kinderen en honden | 26 |
| Tabel 20. Aantallen reuen en teven met en zonder nakomelingen volgens het NHSB | 28 |
| Tabel 21. Verdeling van nesten geboren tussen 1-1-2002 en 1-7-2004 over vaderdieren volgens het NHSB | 29 |
| Tabel 22. Gedragskarakteristiek van teven met nakomelingen, vergeleken met die van de groep teven zonder nakomelingen | 31 |
| Tabel 23. Gezondheidsproblemen van gecastreerde teven vergeleken met die van niet-gecastreerde teven | 34 |

1. INLEIDING

De Flatcoated Retriever is een ras dat in de afgelopen tien jaar in Nederland een redelijk stabiele populariteit heeft. Ruim 650 pups worden er gemiddeld jaarlijks ingeschreven in het NHSB (zie figuur 1). De omvang van de huidige geregistreerde totale populatie in ons land moet, bij een veronderstelde gemiddelde levensduur van tien jaar, op 6000 tot 7000 dieren worden geschat.

Figuur 1. Aantallen in het NHSB ingeschreven Flatcoated Retriever-pups, 1986-2004



Naast de in het NHSB ingeschreven honden zijn er ook Flatcoated Retrievers waarvoor geen stamboom werd aangevraagd, ook al waren beide ouderdieren misschien wel geregistreerd. Deze honden zonder stamboom komen we in de cijfers niet tegen; toch gaat het hier om honden die mede bepalend zijn voor de beeldvorming over het ras, omdat ze wèl als Flatcoated Retriever herkenbaar zijn.

Voor de rasvereniging, de Flatcoated Retriever Club (FRC), diende zich de vraag aan òf, en in hoeverre, er sprake is van structurele problemen met de gezondheid of met het gedrag van het ras. Zoals elk ras kent ook de Flatcoated Retriever afwijkingen en stoornissen die erfelijk zijn of waarvoor een erfelijke basis wordt vermoed. Dit gegeven op zich is niet verontrustend.

Essentieel is de vraag of er, voor één of meer van deze problemen, sprake is van een dusdanige situatie dat acuut ingrijpen wenselijk of noodzakelijk is. Onder andere de frequentie in voorkomen van diverse soorten tumoren en de ernst hiervan, was een overweging bij deze vraagstelling.

In 2004 besloot de rasvereniging om, samen met het instituut 'Genetic Counselling Services' (GCS), een onderzoek naar een aantal karakteristieken van de Flatcoated Retriever in Nederland in gang te zetten. Voor dit onderzoek werd gebruik gemaakt van de gestandaardiseerde enquêteformulieren van GCS en van de bijbehorende methodiek van verzamelen, verwerken en analyseren. De verantwoordelijkheid voor het onderzoek werd ondergebracht bij GCS.

Eind januari 2006 werden alle eigenaren van Flatcoated Retrievers geboren in 1997, 1999 en 2001 benaderd, met het verzoek informatie te verschaffen over hun hond en over hun beleving ten aanzien van het functioneren van het dier. Uit de aldus verzamelde gegevens werd de kwalitatieve en kwantitatieve informatie verkregen die in dit rapport is weergegeven. Op basis van de gegevens worden conclusies getrokken omtrent de huidige situatie van het ras. Daar waar mogelijk, worden uitspraken gedaan over de consequenties van de huidige bevindingen voor de toekomst van de populatie.

Uitdrukkelijk zij vermeld dat het hier om een in de tijd beperkte bestandsopname gaat, waarbij het slechts ten dele mogelijk is zicht te krijgen op processen die zich in de opeenvolging van generaties ontwikkelen. Vanuit de nu beschikbare gegevens zullen uitspraken over trends altijd een voorwaardelijk karakter hebben. De invulling van die voorwaarden zal de richting en de omvang van de aangeduide trends bepalen.

Dat dit rapport tot stand kon komen, hebben we te danken aan de 1044 eigenaren die zoveel betrokkenheid bij 'hun ras' toonden dat zij de moeite namen het enquêteformulier in te vullen en terug te sturen. We zijn hen zeer erkentelijk voor hun onmisbare bijdrage aan dit onderzoek.

2. MATERIAAL EN METHODEN

Definitie van de populatie

In het onderzoek waarover hier verslag wordt uitgebracht is de Flatcoated Retriever populatie in Nederland onderwerp van studie. Deze populatie is gedefinieerd als 'alle dieren, behorend tot het ras Flatcoated Retriever, ingeschreven in het NHSB'.

Omdat een populatiedekkend onderzoek om tal van praktische redenen was uitgesloten, werd besloten een beperkte steekproef te nemen. Aan deze steekproef werd de eis gesteld dat ze in voldoende mate ruimte moest bieden tot het doen van uitspraken die voor de populatie als geheel geldigheid hebben.

Overwegingen bij de methode

Een onderzoek naar het functioneren ten aanzien van gezondheid en gedrag van een hondenras zal altijd uit moeten gaan van de informatie die bij eigenaren (houders) beschikbaar is. Natuurlijk zijn er tegen de onderzoeksmethodiek 'het enquêteren van eigenaren' bedenkingen aan te voeren. Zo worden de resultaten bepaald, en soms ook beperkt, door het kennisniveau dat bij die eigenaren aanwezig is. Met name bij het benoemen van 'onduidelijke' afwijkingen en problemen kan dit een rol spelen.

Anderzijds is de beleving van die eigenaar wezenlijk. Het welzijn van een hond wordt, behalve door zijn eigen fysieke gesteldheid, in hoge mate bepaald door het vermogen van die hond om in harmonie te leven met zijn omgeving. En aangezien onze honden primair functioneren in relatie tot de mens, vinden we in de beleving van die mens belangrijke aanwijzingen over de mate van welzijn van zijn hond.

Vergelijking van resultaten

Daar waar dat in dit rapport relevant is worden de resultaten vergeleken met de resultaten van vergelijkbaar onderzoek bij 27 eerder onderzochte rassen, zoals onder andere weergegeven in het rapport 'SYNTHESE, Gezondheidsinventarisaties bij een aantal Nederlandse rashondenpopulaties, 1994-2001', Ed.J. Gubbels, Peter Prins & Janneke Scholten, Raad van Beheer afdeling GGW, oktober 2002. (Uitgave: Raad van Beheer op Kynologisch Gebied, Amsterdam).

Overwegingen bij de keuze van de steekproef

De samenstelling van een steekproef wordt bepaald door de doelstelling van het onderzoek. Het onderzoek naar mogelijke problemen met de gezondheid en het gedrag van de Flatcoated Retriever werd aangezet vanuit de vaststelling dat er te weinig structurele informatie beschikbaar was over de huidige Nederlandse populatie van het ras. Daarom werden voor dit onderzoek de volgende doelen vastgesteld:

1. Het in kaart brengen van de belangrijkste problemen in de Nederlandse Flatcoated Retriever populatie.
2. Het geven van schattingen voor de frequenties waarmee deze problemen optreden.
3. Het formuleren van conclusies en aanbevelingen ten behoeve van de fokkers en de rasvereniging.

Bij de aanvang van het onderzoek werden de bij de Flatcoated Retriever veronderstelde problemen geëvalueerd. Op grond hiervan werd gekozen voor het enquêteren van eigenaren van dieren in de leeftijd van vier, zes en acht jaar.

Overwegingen bij het bepalen van de steekproefomvang

Naarmate de omvang van de steekproef groter is, wordt het mogelijk om zeldzamere verschijnselen op te sporen. Voor het bepalen van de steekproefomvang staat de vraag centraal met welke nauwkeurigheid we verschijnselen willen vaststellen.

Bij de methodiek 'enquête' is de welwillende medewerking van velen vereist. De ervaring bij andere rassen leert dat het responspercentage voor dit type onderzoeken tussen veertig en vijftig procent ligt, voor jongere honden wat hoger, voor oudere honden wat lager. Dit gegeven werd meegenomen bij de bepaling van de steekproefomvang.

Bij de gegeven steekproefomvang van de afzonderlijke jaarklassen en bij een responspercentage in de genoemde orde van grootte, moet het mogelijk zijn om fenomenen die per jaargang bij tenminste één procent van de honden voorkomen, met een zekerheid van nagenoeg honderd procent vast te stellen. Kijken we naar het totaal van de drie jaargangen, dan zijn daarin, bij eenzelfde responspercentage, fenomenen die beduidend minder dan eens per honderd dieren voorkomen met een zekerheid van nagenoeg honderd procent vast te stellen. Deze uitgangspunten werden voor een eerste inventarisatie aanvaardbaar geacht. In eventuele vervolgonderzoeken kunnen ze worden herzien, afhankelijk van de aard, en vooral ook de ernst, van de gevonden afwijkingen in de populatie.

Opmerkingen over het enquêteformulier

Ten behoeve van dit onderzoek werd het gestandaardiseerde enquêteformulier aangepast voor de Flatcoated Retriever (zie bijlage). Deze aanpassingen betroffen de 'rasspecifieke ziekten', waarnaar in onderdeel 12. op het derde blad wordt gevraagd, de specifieke vraagstelling naar het voorkomen van tumoren en de "officiële" gezondheidsonderzoeken (onderdeel 11.a). Bovendien is er een vraag toegevoegd omtrent de cyclus van de teven en naar de eventuele deelname van de honden aan jachtrainingen.

De enquête kent 'gesloten vragen', waarin de respondent alleen maar kan aankruisen wat van toepassing is, en 'open vragen', waarin de respondent een toelichtende tekst kan geven. Alle teksten werden voorafgaand aan de analyse gelezen en geïnterpreteerd. Waar dit aan de orde was werden de antwoorden op de gesloten vragen aangepast overeenkomstig de gegeven toelichtingen.

Toelichting bij de tabellen

Genetic Counselling Services analyseert de gegevens per geboortjaar van de honden. Dat betekent dat in de meeste tabellen in de eerste kolom jaartallen staan. Daarmee is het overal in het rapport duidelijk aan welke deelpopulatie (jaargang) de gegevens en de bijbehorende conclusies zijn ontleend.

In dit rapport worden de tellingen van enquêteresultaten gegeven, aangevuld met het overeenkomstige percentage. Dit percentage is een 'puntschatting'. We moeten daarbij bedenken dat het om een zo goed mogelijke schatting gaat, gebaseerd op de steekproef. De echte waarde, de waarde die we zouden vinden als we de hele populatie zouden onderzoeken, kennen we niet. We kunnen wèl, met een vooraf vast te stellen betrouwbaarheid, aangeven in welk gebied die echte waarde ligt. Dat doen we door een 'intervalschatting' op te nemen.

In dit onderzoek is gekozen voor een betrouwbaarheid van 95 procent. In de percentagekolom staat dan bijvoorbeeld, voor een verschijnsel dat bij 5 procent van de honden voorkwam, dat het percentage $5,0 \pm 1,4$ is. Dit betekent dat de echte waarde, met een zekerheid van 95 procent, tussen 3,6 en 6,4 procent ligt. De breedte van het interval wordt bepaald door het aantal waarnemingen waarop de schatting is gebaseerd. Naarmate dat aantal groter is, zal het interval kleiner zijn en krijgen we dus een betere schatting van de echte frequentie, de frequentie waarmee het verschijnsel in de populatie voorkomt.

3. ALGEMENE GEGEVENS

Medewerking aan de enquête

Eind januari 2006 werden 711 enquêteformulieren verstuurd naar de eigenaren van Flatcoated Retrievers geboren in het jaar 1997, 627 naar eigenaren van honden van de jaargang 1999 en 638 naar die uit 2001. Totaal waren dit 1976 formulieren. Met behulp van het GCS-enquêteformulier werden de aangeschreven eigenaren ondervraagd over het wel en wee van hun honden.

Van de 1976 verzonden enquêteformulieren werden er 1044 (52,8 procent) door de eigenaar ingevuld en geretourneerd (zie tabel 1). Dit responspercentage is, in vergelijking met de percentages bij andere rassen in vergelijkbare onderzoeken, vrij hoog. Met dit aantal geretourneerde enquêteformulieren is het mogelijk om binnen de totale onderzoeksgroep fenomenen op te sporen die bij minder dan één procent van de honden voorkomen. Voor de afzonderlijke leeftijdsgroepen werd de doelstelling ten aanzien van het opsporen van een-procent-fenomenen eveneens ruimschoots gehaald.

Tabel 1. Respons op de enquête

| Jaar | Ingevuld retour | | Onbestelbaar retour | | Geen respons | | Totaal verzonden |
|---------------|-----------------|--------------|---------------------|-------------|--------------|--------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 323 | (45,4 ± 3,7) | 46 | (6,5 ± 1,8) | 324 | (48,1 ± 3,7) | 711 |
| 1999 | 341 | (54,4 ± 3,9) | 27 | (4,3 ± 1,6) | 259 | (41,3 ± 3,9) | 627 |
| 2001 | 380 | (59,6 ± 3,8) | 23 | (3,6 ± 1,4) | 235 | (36,8 ± 3,7) | 638 |
| Totaal | 1044 | (52,8 ± 2,2) | 96 | (4,9 ± 0,9) | 836 | (42,3 ± 2,2) | 1976 |

Bij de interpretatie van de resultaten kan het van belang zijn te letten op de leeftijden van de honden ten tijde van enquêtering (zie tabel 2). De jongste honden in het onderzoek (de jaargang 2001) waren net vier jaar; de oudste honden (de jaargang 1997) waren ruim acht jaar tijdens de enquête.

Tabel 2. Leeftijd van de honden in het onderzoek ten tijde van de enquêtering

| Jaargang | Leeftijd in maanden | Gemiddelde leeftijd in maanden |
|----------|---------------------|--------------------------------|
| 1997 | 97 - 109 | 103 |
| 1999 | 73 - 85 | 79 |
| 2001 | 49 - 91 | 55 |

Daar waar processen aan de orde zijn die zich op een bepaalde leeftijd ontwikkelen of openbaren, zouden we die ontwikkeling moeten kunnen waarnemen in de vorm van een toe- of afname in de verschillende jaargangen.

Verdeling van kleur en geslacht

De Flatcoated Retriever komt voor in twee erkende kleurvariëteiten die door elkaar gefokt worden. Er komt ook een gele (niet erkende variëteit) voor. Alle drie komen voort uit dezelfde genenpool waardoor in dit onderzoek de verschillende kleuren dan ook niet verder zijn meegenomen.

Als we kijken naar de verdeling van reuen en teven in de onderzochte groep stellen we vast dat er geen aantoonbaar verschil is tussen beide geslachten. Dit geldt zowel voor de totale steekproef als voor de afzonderlijke jaarklassen (zie tabel 3).

Tabel 3. Verdeling der geslachten

| Jaargang | Reuen | | Teven | | Totaal |
|---------------|--------|--------------|--------|--------------|--------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 161 | (49,8 ± 5,5) | 162 | (50,2 ± 5,5) | 323 |
| 1999 | 161 | (47,2 ± 5,3) | 180 | (52,8 ± 5,3) | 341 |
| 2001 | 198 | (52,1 ± 5,0) | 182 | (47,9 ± 5,0) | 380 |
| Totaal | 520 | (49,8 ± 3,0) | 524 | (50,2 ± 3,0) | 1044 |

Een tekort aan vertegenwoordigers van het ene of het andere geslacht kan wijzen op een verhoogde sterfte veroorzaakt door afwijkingen die iets met het ene of andere hormonale milieu te maken hebben. Een tekort aan mannelijke dieren wijst vaak op een geslachtsgebonden erfelijke afwijking. Voor geen van beide vinden we hier aanwijzingen.

Lidmaatschap van de rasvereniging

De in dit rapport gepresenteerde gegevens werden op initiatief van de rasvereniging verzameld met het doel daarop, indien nodig, toekomstig fokbeleid te baseren. Bij het ontwikkelen en ten uitvoer brengen van beleid, is de organisatiegraad van 'het vakgebied' een van de kritische succesfactoren. Naarmate het draagvlak van een rasvereniging groter is, wordt de discussie over het wenselijke en noodzakelijke voor het ras door meer betrokkenen gevoerd en is er een breder draagvlak voor de conclusies.

In de onderzochte groep werd een lidmaatschapspercentage van bijna 34% vastgesteld, wat "gemiddeld" is in vergelijking met wat er in eerdere studies bij andere rassen is gevonden (tabel 4.). We mogen dit percentage niet zomaar van toepassing verklaren op de gehele populatie van eigenaren van Flatcoated Retrievers. Nieuwe leden worden voornamelijk geworven binnen de groep eigenaren die net een pup hebben aangeschaft. In de jaren daarna zal, elk volgend jaar weer, een zeker percentage afhaken. In de tabel zien we, dat het lidmaatschapspercentage bij de oudste groep bijna 12,5 procent lager is dan bij de jongste groep.

Tabel 4. Lidmaatschap rasvereniging

| Jaargang | Wel lid | | Niet lid | | Totaal | Geen |
|---------------|---------|--------------|----------|--------------|--------|----------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | antwoord |
| 1997 | 84 | (26,8 ± 4,9) | 230 | (73,2 ± 4,9) | 314 | 9 |
| 1999 | 116 | (34,6 ± 5,1) | 219 | (65,4 ± 5,1) | 335 | 6 |
| 2001 | 146 | (39,2 ± 5,0) | 226 | (60,8 ± 5,0) | 372 | 8 |
| Totaal | 346 | (33,9 ± 2,9) | 675 | (66,1 ± 2,9) | 1021 | 23 |

Herkomst van de honden

Van de 1017 honden waarvoor de vraag naar de herkomst van de hond werd beantwoord, waren er 934 (91,8 procent) rechtstreeks afkomstig van een fokker, 55 honden (5,4 procent) kwamen uit eigen fokkerij en 28 dieren (2,8 procent) werden overgenomen van derden.

Bij de aanschaf van een pup kan gekozen worden om dit wèl of niet te doen via de pupinformatie van de rasvereniging. In de enquête is gevraagd of de hond via tussenkomst van de rasvereniging werd aangeschaft. Van de eigenaren van Flatcoated Retrievers die bij een fokker werden aangeschaft, gaf 33,4 procent aan dit via de vereniging te hebben gedaan.

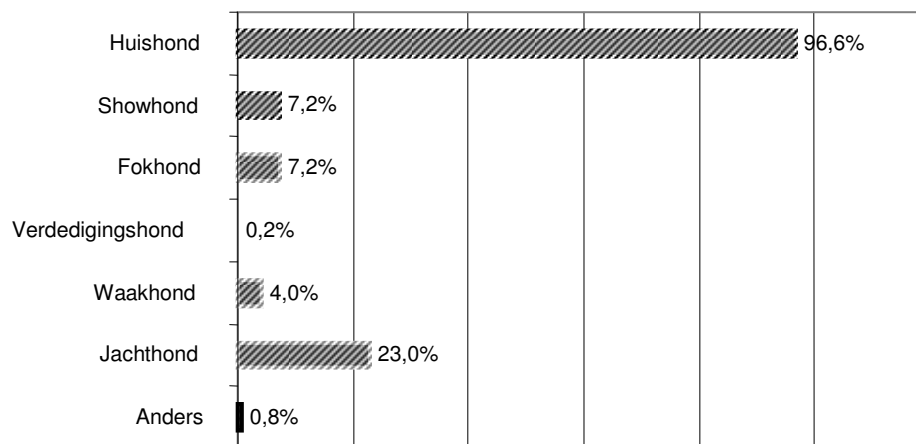
De eigenaar en zijn verwachtingen

In de enquête werd gevraagd met welk doel de eigenaar de hond had aangeschaft (figuur 2). Hierbij kon gekozen worden tussen de categorieën 'huishond', 'fokhond', 'showhond', 'waakhond', 'jachthond', 'verdedigingshond' en de categorie 'anders'.

De eigenaar had de mogelijkheid meer dan één categorie aan te kruisen. Hierdoor bestaat er bij de meeste categorieën een overlap. Zo zijn 50 van de 74 showhonden (67,5%) tevens aangeschaft om er ook mee te gaan fokken. Ruim een kwart van de 236 jachthonden waren tevens aangeschaft als show- en als fokhond (respectievelijk 68 en 64 honden). Honden die door hun eigenaar als show-, fok-, jacht- of waakhond werden aangeduid, werden in de meeste gevallen ook als 'huishond' aangemeld. Dat betekent dat het merendeel van de honden in ons onderzoek (tevens) de rol van huishond vervult.

Er werden geen noemenswaardige verschillen in gebruiksdoel aangetroffen tussen de jaargangen. Daarom volstaan we met een weergave voor de totale onderzoeksgroep in figuur 2.

Figuur 2. Gebruiksdoel van de hond bij aanschaf



Slechts twee eigenaren in de onderzoeksgroep hebben hun Flatcoated Retriever aangeschaft met het gebruiksdoel 'verdedigingshond'. In de categorie 'anders' werden 8 honden (0,8%) aangeschaft met in het achterhoofd daar later Obedience, G&G, behendigheidssport of reddingswerk mee te gaan beoefenen.

Uiteraard heeft elke eigenaar bij de aanschaf van een pup bepaalde verwachtingen. En net als bij de aanschaf van zoveel andere dingen wordt ook hier niet altijd ieders verwachting vervuld. Bijna één op de twintig eigenaren (5,5 procent) had zich bij aanschaf van hun Flatcoated iets anders voorgesteld. In vergelijking met de andere onderzochte rassen is dit percentage overigens aan de lage kant. Kennelijk hebben eigenaren van Flatcoated Retrievers een reëler verwachtingspatroon dan hetgeen we bij sommige andere rassen waarnemen.

Of die verwachtingen worden waargemaakt, hangt van nogal wat omstandigheden af. Zodra er sprake is van teleurstelling (niet-vervulde verwachtingen) is er een probleem dat zowel vanuit de eigenaar als vanuit de hond kan zijn ontstaan. Meestal lukt het niet om in dit soort situaties eenduidig te kiezen tussen de tekortkomingen van de baas en die van zijn hond als oorzaak.

In de enquête werd vervolgens gevraagd naar de tevredenheid van de eigenaar over de voorlichting die de fokker bij de aanschaf gaf. Op zichzelf verdient het aspect 'voorlichting van potentiële kopers' alle aandacht. Naarmate hierin beter wordt voorzien heeft de nieuwe eigenaar een reëler beeld van waar hij aan begint. Niet alleen zal daardoor de eigenaar meer plezier beleven aan zijn hond, ook de hond

zal meer plezier beleven aan zijn eigenaar. Bij dit onderzoek gaven ruim 91 procent (91,4) van de eigenaren aan tevreden te zijn over de verkregen voorlichting. Een percentage dat overeenkomt met wat we bij de meeste andere rassen vinden.

Ruim éénderde (37,3 procent) van de eigenaren in de steekproef heeft al eens eerder een Flatcoated Retriever gehad. Deze vroegere ervaring met het ras was kennelijk zo positief dat opnieuw voor een Flatcoated Retriever werd gekozen. Bij andere rassen zien we een vergelijkbaar percentage: eigenaren van Flatcoateds zijn in hun trouw aan het ras niet anders dan eigenaren van andere rassen.

Omdat de enquête zich richt op huidige eigenaren van Flatcoated Retrievers, ontbreekt natuurlijk de informatie over degenen die voorheen een hond van dit ras hadden en die besloten over te stappen naar een ander ras, of die zelfs helemaal geen hond meer willen. Die groep vroegere eigenaren zou veel informatie kunnen verschaffen over motieven 'om het niet meer te doen'.

Het exterieur

Bij de fokkerij van rashonden wordt aan het exterieur veel waarde toegekend. Ook veel eigenaren hebben de neiging de kwaliteit van rashonden uit te drukken in termen van de mate waarin de dieren voldoen aan de standaard zoals die op de tentoonstelling wordt geïnterpreteerd. Vandaar dat ook in deze enquête de vraag naar de tevredenheid met het uiterlijk van de hond niet kon uitblijven. Bijna 95 procent (94,7) gaven aan tevreden te zijn met het uiterlijk van hun hond. Het betreft hier overigens de 'subjectieve' beleving van de eigenaren, die niet overeen hoeft te komen met wat de keurmeesters ervan zouden vinden. Desondanks, ongeacht wat die keurmeesters ervan vinden, er zijn geen redenen op voorhand om de specifieke esthetische deskundigheid van eigenaren van Flatcoated Retrievers in twijfel te trekken.

Een redelijk deel (28,8 procent) van de honden in dit onderzoek werd uitgebracht op een of meer shows. Kennelijk vindt bijna één derde van de eigenaren het van belang aan officiële exterieurkeuringen deel te nemen.

Om een indruk te krijgen omtrent de tevredenheid over het uiterlijk van de Flatcoated Retriever van 'wat meer officiële zijde' werd ook naar keuringsuitslagen gevraagd. Daar waar meer uitslagen van hetzelfde dier beschikbaar waren werd, ongeacht het aantal uitslagen, de hoogste score opgevoerd als kwalificatie voor de hond (zie tabel 5).

Tabel 5. Hoogste kwalificaties van geshowde honden (n = 294)

| Jaar | Uitmundend | | Zeer goed | | Goed | | Matig | | Totaal | Geen antwoord |
|---------------|------------|--------|-----------|--------|--------|-------|--------|-------|--------|---------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | | |
| 1997 | 43 | (58,9) | 25 | (18,9) | 5 | (6,8) | 0 | (0,0) | 73 | 8 |
| 1999 | 66 | (66,7) | 26 | (16,1) | 6 | (6,1) | 1 | (1,0) | 99 | 5 |
| 2001 | 56 | (57,7) | 32 | (28,0) | 9 | (9,3) | 0 | (0,0) | 97 | 12 |
| Totaal | 165 | (61,3) | 83 | (24,0) | 20 | (7,4) | 1 | (0,4) | 269 | 25 |

De kwalificatie 'matig' kwam slechts éénmaal voor. Voor het overige zien we in bovenstaande tabel slechts 'goede' of nog betere honden.

Overleden en afgestane honden

In de onderzochte leeftijdsgebieden is een deel van de honden niet meer in bezit van de oorspronkelijke eigenaar, van degene op wiens naam inschrijving in het NHSB plaatsvond. Deels wordt dit door sterfte veroorzaakt, ten dele ook door vrijwillige afstand (verkoop, schenking, e.d.).

In de totale onderzoeksgroep blijkt nog 90 procent van de honden in bezit van de oorspronkelijke eigenaar (tabel 6). In de jongste leeftijdsgroep is dit bijna 96 procent, in de oudste groep is dit percentage gedaald tot iets meer dan 82 procent.

Tabel 6. Honden al dan niet in bezit van de 1e eigenaar

| Jaar | Nog steeds in bezit | | Niet meer in bezit | | Totaal aantal | Geen antwoord |
|---------------|---------------------|--------------|--------------------|--------------|------------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | | |
| 1997 | 264 | (82,5 ± 4,2) | 56 | (17,5 ± 4,2) | 320 | 3 |
| 1999 | 308 | (90,6 ± 3,1) | 32 | (9,4 ± 3,1) | 340 | 1 |
| 2001 | 364 | (95,8 ± 2,0) | 16 | (4,2 ± 2,0) | 380 | 0 |
| Totaal | 936 | (90,0 ± 1,8) | 104 | (10,0 ± 1,8) | 1040 | 4 |

Van de honden die niet meer in bezit zijn van de oorspronkelijke eigenaar bleken er 90 (8,7 % van de totale onderzoeksgroep) te zijn overleden (tabel 7.). Vergeleken met eerder onderzochte rassen is dit een hoog percentage. De sterftecijfers in de afzonderlijke leeftijdsgroepen zijn allerminst gelijkmatig over de verschillende jaargangen verdeeld. Is in de leeftijdsgroep van vier-jarigen één op de veertig honden overleden, bij de achtjarigen is dit opgelopen tot één op de zes. Zestien procent van de honden in deze leeftijdsgroep bereikt de leeftijd van negen jaar niet!

Het gemelde aantal herplaatste Flatcoated Retrievers is laag: slechts 14 honden (1,3 %) in de totale onderzoeksgroep.

Tabel 7. Honden niet meer in bezit van de 1e eigenaar

| Jaar | Overleden | | Afgestaan | | Totaal aantal |
|---------------|-----------|--------------|-----------|-------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 51 | (15,9 ± 4,0) | 5 | (1,6 ± 1,4) | 320 |
| 1999 | 29 | (8,5 ± 3,0) | 3 | (0,9 ± 1,0) | 340 |
| 2001 | 10 | (2,6 ± 1,6) | 6 | (1,6 ± 1,3) | 380 |
| Totaal | 90 | (8,7 ± 1,7) | 14 | (1,3 ± 0,7) | 1040 |

Volgens opgave van de eigenaren blijkt de doodsoorzaak bij een meerderheid van de 90 overleden honden kwaadaardige tumoren (kanker) te zijn (tabel 8). In de jongste leeftijdsgroep is dit nog veertig procent, in de oudste groep is meer dan driekwart van de betreffende honden overleden aan deze kwaal. Verkeersongevallen zijn doodsoorzaak nummer twee, voor het overige worden uiteenlopende oorzaken gemeld voor het vroegtijdig overlijden.

Tabel 8. Reden van overlijden

| Jaar | (Kwaadaardige) tumoren | | Verkeers ongeval | | Divers | | Totaal overleden aantal |
|---------------|------------------------|-------|------------------|-------|--------|-------|-------------------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 39 | 76,5% | 2 | 3,9% | 10 | 19,6% | 51 |
| 1999 | 11 | 37,9% | 7 | 24,1% | 11 | 37,9% | 29 |
| 2001 | 4 | 40,0% | 3 | 30,0% | 3 | 30,0% | 10 |
| Totaal | 54 | 60,0% | 12 | 13,3% | 24 | 26,7% | 90 |

Aan de hand van de beschikbare gegevens krijgen we een indruk van de sterfte per leeftijdscategorie (tabel 9).

Tabel 9. : Leeftijden bij overlijden

| Sterftecategorie: | | | | | | | | | |
|-------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|------------------|
| Jaar | 1e jaar aantal (%) | 2e jaar aantal (%) | 3e jaar aantal (%) | 4e jaar aantal (%) | 5e jaar aantal (%) | 6e jaar aantal (%) | 7e jaar aantal (%) | 8e jaar aantal (%) | Totaal aantal |
| 1997 | 4 (1,2) | 1 (0,3) | 1 (0,3) | 1 (0,3) | 7 (2,2) | 9 (2,8) | 9 (2,8) | 19 (5,9) | 51 |
| 1999 | 3 (0,9) | 3 (0,9) | 2 (0,6) | 4 (0,6) | 7 (2,1) | 9 (2,7) | | | 28 |
| 2001 | 3 (0,9) | 2 (0,6) | 3 (0,9) | 1 (0,9) | | | | | 9 |
| Totaal | 10 (1,0) | 6 (0,6) | 6 (1,3) | 6 (0,6) | | | | | 88 |

Ook bij deze tabel hoort een toelichting. De gebruikte leeftijds aanduiding is nogal grofschalig. In de enquête werd gevraagd de leeftijd bij overlijden, uitgedrukt in jaren, op te geven. Elke eigenaar zal zijn eigen definitie hebben bij de vermelde leeftijden. Waar de een bedoelt "ongeveer twee jaar", zal de ander invullen met de gedachte "tenminste twee jaar".

Deze verschillen in interpretatie beïnvloeden de conclusies niet. Het gaat om een indicatie waarbij de overige gegevens op het enquêteformulier, de omstandigheidsgegevens, van meer belang zijn dan de exacte leeftijds aanduiding. Temeer omdat de afwijkingen en stoornissen die vroeg of laat fataal worden, zeer variabel kunnen zijn in hun expressie. Het tijdsbestek tussen het ontstaan van het probleem en de fatale afloop daarvan, wordt in hoge mate mede bepaald door de toevallig aanwezige milieuomstandigheden.

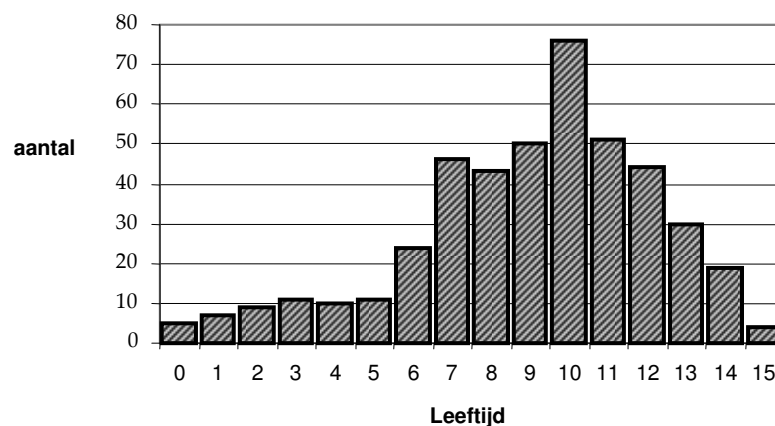
Ook de informatie, verkregen van eigenaren die al eerder een Flatcoated Retriever bezaten, geeft een indicatie van de leeftijd van overlijden. (Figuur 3).

Aan de eigenaren is gevraagd naar de leeftijd die de eerder in bezit zijnde honden hebben bereikt.

Hierbij gaven 282 eigenaren informatie over 440 honden

Ook hier zien we eenzelfde beeld als in tabel 16. De sterfte is over de eerste vijf levensjaren gelijkmatig verdeeld op een niveau dat we ook bij andere rassen zien. Vanaf het vijfde jaar zien we een snel oplopende sterfte, die zijn top bereikt op de leeftijd van tien jaar.

Figuur 3. Leeftijd overlijden volgens opgave eigenaren die eerder een Flatcoated Retriever in bezit hebben gehad.



Bij deze cijfers, wellicht meer nog dan bij de andere, moeten we bedenken dat ze gevoelig kunnen zijn voor vertekening door invloeden vanuit de emoties van de eigenaren. Het zou kunnen dat eigenaren die hun hond door sterfte verloren een verhoogde motivatie tot meewerken hebben. Dit zou tot een overschatting van het sterftepercentage kunnen leiden. Ook het omgekeerde kan aan de orde zijn. Eigenaren die al langer geleden hun hond hebben verloren, zullen wellicht niet meer bereid zijn deel te nemen aan de enquête.

4. GEZONDHEID

In het enquêteonderdeel over 'gezondheid' werd als eerste gevraagd of er problemen zijn geweest met de gezondheid van de betreffende hond. Het antwoord hierop is, voor elk van de honden, de samenvatting van gezondheid en ziekte, aangevuld met kleine en grotere ongelukjes en gebreken in de onderzochte periode.

Waar we hier over 'gezondheidsproblemen' spreken bedoelen we het hele scala, variërend van kleine ongemakjes tot en met ernstige en levensbedreigende zaken. De hier gemelde problemen omvatten alles, van een eenvoudige infectie of een beperkte verwonding tot en met zaken zoals hartafwijkingen en kwaadaardige tumoren, die uiteindelijk tot een vroegtijdig einde kunnen leiden.

De aantallen

Van de 1022 eigenaren die op deze vraag antwoord gaven, waren er 476 die aangaven dat er problemen zijn geweest met de gezondheid van hun hond (zie tabel 10). In de onderzochte leeftijdsgebieden kreeg ruim 46 procent van de honden met gezondheidsproblemen te maken. Vergelijken met andere eerder onderzochte rassen is dit een gemiddeld percentage.

Tabel 10. Problemen met de gezondheid

| Jaar | Wel problemen | | Geen problemen | | Totaal | Geen antwoord |
|---------------|---------------|--------------|----------------|--------------|--------|---------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | | |
| 1997 | 191 | (60,8 ± 5,4) | 123 | (39,2 ± 5,4) | 314 | 9 |
| 1999 | 152 | (44,8 ± 5,3) | 187 | (55,2 ± 5,3) | 339 | 2 |
| 2001 | 133 | (36,0 ± 4,9) | 236 | (64,0 ± 4,9) | 369 | 11 |
| Totaal | 476 | (46,6 ± 3,1) | 546 | (53,4 ± 3,1) | 1022 | 22 |

Gezondheidsproblemen opgesplitst per systeem

De praktijk leert dat de gemiddelde hondeneigenaar slechts ten dele bekend is met de specifieke diagnoses die door dierenartsen worden gesteld. In vrijwel alle gevallen echter weet men wel het systeem (het functionele deel van de hond) aan te duiden waarin de gezondheidsstoornis optrad. Vandaar dat in de enquête een lijst van systemen werd aangereikt met de vraag, aan te geven in welke van deze systemen de gezondheidsproblemen optraden (zie tabel 11).

Met dit overzicht wordt voor de Flatcoated Retriever een beeld geschetst van 'mogelijke zwakke plekken', aspecten waaraan in eventuele vervolgstudies en in het fokbeleid aandacht zou moeten worden besteed.

Elke hond in de onderzochte groep kon gedurende de periode waarop het onderzoek betrekking heeft, problemen krijgen in één of meer van de genoemde systemen. De 476 honden die gezondheidsproblemen hadden, scoorden samen 683 maal in de onderstaande tabel. Gemiddeld komt dat neer op 1,43 keer per hond met gezondheidsproblemen. Bij een aanzienlijk deel van deze groep komt kennelijk meer dan één probleem voor.

De meeste problemen worden gemeld in de categorie 'Huid & Haar'. Eén op de zes honden heeft hier mee te kampen. Op de vraag om een toelichting van de problemen te geven antwoordden 155 van de 169 eigenaren. In totaal gaven zij 170 omschrijvingen van de problemen. In ruim de helft van de gevallen (54,1%) worden de problemen, volgens opgave van de eigenaar, veroorzaakt door huid-tumortjes of gezwellletjes net onder huid, zoals vetbulten en bultjes, histiocytomen en niet nader gedefinieerde gezwellletjes. In ruim een kwart van de gevallen werden allergieën en chronische jeukklachten opgegeven, voor het overige werden diverse oorzaken voor de problematiek gemeld.

Tabel 11. Frequentie waarmee gezondheidsproblemen optreden in de afzonderlijke systemen (n=1022)

| Jaar | Huid en haar | | Wervelkolom | | Ledematen | | Gebit | | Totaal aantal |
|---------------|--------------|--------------|-------------|-------------|-----------|--------------|--------|-------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 63 | (20,1 ± 4,4) | 8 | (2,5 ± 1,7) | 45 | (14,3 ± 3,9) | 7 | (2,2 ± 1,6) | 314 |
| 1999 | 58 | (17,1 ± 4,0) | 7 | (2,1 ± 1,5) | 36 | (10,6 ± 3,3) | 3 | (0,9 ± 1,0) | 339 |
| 2001 | 48 | (13,0 ± 3,4) | 3 | (0,8 ± 0,9) | 17 | (4,6 ± 2,1) | 3 | (0,8 ± 0,9) | 369 |
| Totaal | 169 | (16,5 ± 2,3) | 18 | (1,8 ± 0,8) | 98 | (9,6 ± 1,8) | 13 | (1,3 ± 0,7) | 659 |

| Jaar | Zenuwstelsel | | Ogen en gezichts- vermogen | | Oren en gehoor | | Bloed en afweersysteem | | Totaal aantal |
|---------------|--------------|-------------|-------------------------------|-------------|----------------|-------------|---------------------------|-------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 12 | (3,8 ± 2,1) | 18 | (5,7 ± 2,6) | 19 | (6,1 ± 2,6) | 14 | (4,5 ± 2,3) | 314 |
| 1999 | 6 | (1,8 ± 1,4) | 18 | (5,3 ± 2,4) | 14 | (4,1 ± 2,1) | 5 | (1,5 ± 1,3) | 339 |
| 2001 | 2 | (0,5 ± 0,7) | 27 | (7,3 ± 2,7) | 14 | (3,8 ± 1,9) | 5 | (1,4 ± 1,2) | 369 |
| Totaal | 20 | (2,0 ± 0,8) | 63 | (6,2 ± 1,5) | 47 | (4,6 ± 1,3) | 24 | (2,3 ± 0,9) | 1022 |

| Jaar | Hart en vaatstelsel | | Longen en luchtwegen | | Spijsverterings- stelsel | | Nieren en urinenwegen | | Totaal aantal |
|---------------|------------------------|-------------|-------------------------|-------------|-----------------------------|-------------|--------------------------|-------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 2 | (0,6 ± 0,9) | 8 | (2,5 ± 1,7) | 24 | (7,6 ± 2,9) | 13 | (4,1 ± 2,2) | 314 |
| 1999 | 2 | (0,6 ± 0,8) | 3 | (0,9 ± 1,0) | 17 | (5,0 ± 2,3) | 9 | (2,7 ± 1,7) | 339 |
| 2001 | 4 | (1,1 ± 1,1) | 2 | (0,5 ± 0,7) | 19 | (5,1 ± 2,3) | 1 | (0,3 ± 0,5) | 369 |
| Totaal | 8 | (0,8 ± 0,5) | 13 | (1,3 ± 0,7) | 60 | (5,9 ± 1,4) | 23 | (2,3 ± 0,9) | 1022 |

| Jaar | Melkklieren | | Geslachts- organen | | Voortplanting | | Hormonen | | Totaal aantal |
|---------------|-------------|-------------|-----------------------|-------------|---------------|-------------|----------|-------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 6 | (1,9 ± 1,5) | 28 | (8,9 ± 3,2) | 3 | (1,0 ± 1,1) | 5 | (1,6 ± 1,4) | 314 |
| 1999 | 2 | (0,6 ± 0,8) | 18 | (5,3 ± 2,4) | 2 | (0,6 ± 0,8) | 7 | (2,1 ± 1,5) | 339 |
| 2001 | 0 | (0,0 ± 0,0) | 27 | (7,3 ± 2,7) | 1 | (0,3 ± 0,5) | 1 | (0,3 ± 0,5) | 369 |
| Totaal | 8 | (0,8 ± 0,5) | 73 | (7,1 ± 1,6) | 6 | (0,6 ± 0,5) | 13 | (1,3 ± 0,7) | 1022 |

| Jaar | Lever | | Gedrag | | Totaal aantal |
|---------------|--------|-------------|--------|-------------|------------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 7 | (2,2 ± 1,6) | 4 | (1,3 ± 1,2) | 314 |
| 1999 | 3 | (0,9 ± 1,0) | 9 | (2,7 ± 1,7) | 339 |
| 2001 | 1 | (0,3 ± 0,5) | 3 | (0,8 ± 0,9) | 369 |
| Totaal | 11 | (1,1 ± 0,6) | 16 | (1,6 ± 0,8) | 1022 |

Ook problemen in de categorie "Ledematen" scoren hoog. Bijna één op de tien honden (9,6 procent) heeft hier mee te maken gekregen. Deze betroffen o.a. HD, Patella-luxatie, kruisband- en menisci-leasies en osteosarcomen.

Als derde in de rij scoren de problemen met "Geslachtsorganen" (7,1%). Bij de reuen gaat het hier voornamelijk om meldingen van voorhuidontsteking en monorchidie/cryptorchidie, bij de teven spelen vooral schijnzwangerschap en in mindere mate baarmoederontstekingen een rol. We komen daar in een later hoofdstuk nog op terug.

Problemen in de categorie "Ogen en Gezichtsvermogen" worden ook vrij frequent (één op de zestien honden in de onderzoeksgroep) gemeld. Dit betroffen vooral gevallen van Distichiasis en in mindere mate Ectropion en Entropion.

Net als bij vrijwel alle andere onderzochte rassen scoren de problemen in de categorie "Spijsverteringskanaal" bij de Flatcoated Retriever ook hoog (5,9%). Er worden diverse, uiteenlopende, oorzaken aangegeven.

Van 4,6 procent van de honden in het onderzoek worden ook problemen met de “Oren en Gehoor” gemeld. Dit betreft voornamelijk een (chronische) oorontsteking en in een aantal gevallen oormijt.

Rasspecifieke gezondheidsproblemen

Bij praktisch alle hondenrassen komen (erfelijke) afwijkingen voor, die, terecht of ten onrechte, in één adem met het ras worden genoemd. Bij de voorbereiding van de enquête werd geïnventariseerd welke afwijkingen bij de Flatcoated Retriever mogelijkwerwijs tot deze groep zouden kunnen behoren. In de enquête werd vervolgens uitdrukkelijk gevraagd of de betreffende hond leed of geleden had aan één of meerdere van deze zogenaamde rasspecifieke afwijkingen.

Tabel 12 laat zien dat de resultaten van dit deel van de inventarisatie voor een deel aansluiten bij hetgeen door sommigen op voorhand werd verwacht. Maar, zoals ook al bij eerdere onderzoeken bij andere rassen is geconstateerd, ook hier vinden we niet alle van tevoren veronderstelde problemen ook daadwerkelijk in relevante aantallen terug in onze steekproef. Zo treffen we onder de 1022 honden waarvoor deze vraag beantwoord is, geen enkele hond met Glaucoom of met Hyperthyreoidie, en slechts een beperkt aantal gevallen van respectievelijk Spondylose en Elleboogdysplasie.

Opmerkelijk is het lage aantal cryptorchide/momorchide honden in de onderzoeksgroep. Bij eerder onderzochte rassen zagen we veel hogere percentages.

Tabel 12. Rasspecifieke ziekten (n = 1022)

| Jaar | Tumoren algemeen | | Epilepsie | | Glaucoom | | Hypothyreoidie | | Totaal |
|---------------|------------------|---------------------|-----------|--------------------|----------|--------------------|----------------|--------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 87 | (27,7 ± 5,0) | 9 | (2,9 ± 1,8) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 5 | (1,6 ± 1,4) | 314 |
| 1999 | 45 | (13,3 ± 3,6) | 5 | (1,5 ± 1,3) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 6 | (1,8 ± 1,4) | 339 |
| 2001 | 33 | (8,9 ± 2,9) | 2 | (0,5 ± 0,7) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 1 | (0,3 ± 0,5) | 369 |
| Totaal | 165 | (16,1 ± 2,3) | 16 | (1,6 ± 0,8) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 12 | (1,2 ± 0,7) | 1022 |

| Jaar | Hyperthyreoidie | | Cryptorchidie | | Allergie/Atopie | | Spondylose | | Totaal |
|---------------|-----------------|--------------------|---------------|--------------------|-----------------|--------------------|------------|--------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 0 | (0,0 ± 0,0) | 4 | (1,3 ± 1,2) | 13 | (4,1 ± 2,2) | 4 | (1,3 ± 1,2) | 314 |
| 1999 | 0 | (0,0 ± 0,0) | 1 | (0,3 ± 0,6) | 20 | (5,9 ± 2,5) | 3 | (0,9 ± 1,0) | 339 |
| 2001 | 0 | (0,0 ± 0,0) | 5 | (1,4 ± 1,2) | 14 | (3,8 ± 1,9) | 1 | (0,3 ± 0,5) | 369 |
| Totaal | 0 | (0,0 ± 0,0) | 10 | (1,0 ± 0,6) | 47 | (4,6 ± 1,3) | 8 | (0,8 ± 0,5) | 1022 |

| Jaar | Elleboogdysplasie | | Patella Luxatie | | Heupdysplasie | | Totaal |
|---------------|-------------------|--------------------|-----------------|--------------------|---------------|--------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 0 | (0,0 ± 0,0) | 8 | (2,5 ± 1,7) | 13 | (4,1 ± 2,2) | 314 |
| 1999 | 2 | (0,6 ± 0,8) | 7 | (2,1 ± 1,5) | 11 | (3,2 ± 1,9) | 339 |
| 2001 | 2 | (0,5 ± 0,7) | 2 | (0,5 ± 0,7) | 7 | (1,9 ± 1,4) | 369 |
| Totaal | 4 | (0,4 ± 0,4) | 17 | (1,7 ± 0,8) | 31 | (3,0 ± 1,1) | 1022 |

Tumoren blijken bij de Flatcoated Retriever de meest voorkomende afwijking te zijn (165 honden, ofwel 16,1 procent van de onderzoeksgroep, dat is één op elke zes Flatcoated Retrievers!). Hierbij moet worden aangetekend dat onder deze categorie alle tumoren zijn ondergebracht, van onschuldige goedaardige gezwellletjes tot zeer kwaadaardige tumoren die levensbeëindigend zijn.

In dit onderzoek is ook gevraagd een nadere specificatie te geven van voorkomende tumoren (tabel 13).

Hierbij kon een keuze gemaakt worden uit de volgende categorieën: ‘Histiocytoom’, ‘Maligne Histiocytosis’, Systemische Histiocytosis’, Mastocytoom’, Maligne lymfoom/Leukemie’, Soft Tissue sarcoom’, Osteosarcoom’ en ‘Andere tumor’. Informatie werd verkregen van 164 honden, totaal scoorden zij 169 keer in één of meer van de genoemde categorieën.

Tabel 13. Specificatie tumoren (n = 1022)

| Jaar | Histiocytoom | | Maligne Histiocytosis | | Systemische Histiocytosis | | Mastocytoom | | Totaal |
|---------------|--------------|--------------------|-----------------------|--------------------|---------------------------|--------------------|-------------|--------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 6 | (1,9 ± 1,5) | 5 | (1,6 ± 1,4) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 7 | (2,2 ± 1,6) | 314 |
| 1999 | 12 | (3,5 ± 2,0) | 1 | (0,3 ± 0,6) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 2 | (0,6 ± 0,8) | 339 |
| 2001 | 11 | (3,0 ± 1,7) | 0 | (0,0 ± 0,5) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 1 | (0,3 ± 0,5) | 369 |
| Totaal | 29 | (2,8 ± 1,0) | 6 | (0,5 ± 0,5) | 0 | (0,0 ± 0,0) | 10 | (1,0 ± 0,6) | 1022 |

| Jaar | Maligne lymfoom Leukemie | | Soft Tissue sarcoom | | Osteosarcoom | | Andere tumor | | Totaal |
|---------------|--------------------------|--------------------|---------------------|--------------------|--------------|--------------------|--------------|--------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 2 | (0,6 ± 0,9) | 1 | (0,3 ± 0,6) | 7 | (2,2 ± 1,6) | 59 | (18,8 ± 4,3) | 314 |
| 1999 | 3 | (0,9 ± 1,0) | 0 | (0,0 ± 0,6) | 2 | (0,6 ± 0,8) | 23 | (6,8 ± 2,7) | 339 |
| 2001 | 2 | (0,5 ± 0,7) | 0 | (0,0 ± 0,5) | 1 | (0,3 ± 0,5) | 18 | (4,9 ± 2,2) | 369 |
| Totaal | 7 | (0,7 ± 0,5) | 1 | (0,1 ± 0,2) | 10 | (1,0 ± 0,6) | 100 | (9,8 ± 1,8) | 1022 |

De grootste aantallen tumoren werden gemeld in de categorie ‘Andere tumor’, ook ‘Histiocytomen’ scoorden betrekkelijk hoog. In de andere categorieën waren maar enkele tot geen meldingen. Voor een deel kan dit te maken hebben met de onbekendheid van de eigenaar met de gehanteerde terminologie. Als we namelijk kijken naar de omschrijvingen van de problemen in de categorie ‘Andere tumor’ dan zijn deze in 50 van de 100 gevallen zo vaag dat mogelijk een deel hiervan in één van de overige categorieën ingedeeld had kunnen worden. In de andere 50 gevallen ‘Andere tumor’ is de omschrijving duidelijker: vooral lipomen (vetbulten) (19x), lever- en/of milttumoren (14x), diverse huidgezwollen (9x) en mammatumoren (8x) worden genoemd.

Vanwege de te kleine aantallen per jaargang kan er bij de meeste categorieën geen harde uitspraak gedaan worden omtrent verschillen in frequentie van voorkomen tussen de verschillende leeftijdsgroepen. Uiteraard is de kans van het ontwikkelen van een tumor groter naarmate de hond een hogere leeftijd bereikt. Dit is zowel in de categorie ‘Andere tumor’ als in tabel 7 zichtbaar.

De in frequentie tweede meest voorkomende afwijking is bij de Flatcoated Retriever ‘Atopie/Allergie’, een afwijking die bij vrijwel alle eerder onderzochte rassen ook hoog scoorde.

‘Heupdysplasie’ scoort met drie procent, een niet al te hoog percentage in vergelijking met andere eerder onderzochte rassen van vergelijkbaar formaat. Hierbij moet worden aangetekend dat dit gevallen zijn die door de eigenaar werden gemeld, niet alle 31 honden zijn ook “officieel” onderzocht. Dat waren er slechts 14 met de kwalificaties C (4x), D (7x) en E (3x). Overigens gaven 23 eigenaren van de 31 honden aan dat de hond ook daadwerkelijk last heeft van de geconstateerde afwijking.

De overige categorieën blijken niet of slechts beperkt relevant in dit onderzoek.

'Officieel' screenend onderzoek naar Heupdysplasie, Patella Luxatie en Oogaandoeningen

Aanvullend op de vraag naar rassespecifieke afwijkingen is gevraagd naar de uitslag van het "officiële" screeningsonderzoek naar Heupdysplasie, Oogafwijkingen en Patella Luxatie.

Heupdysplasie (HD)

Van de totale onderzoeksgroep blijken 195 honden (18,7 procent) te zijn onderzocht op HD (tabel 14). Vanwege het overzicht is in deze tabel gekozen voor de (internationale) indeling in de kwalificaties A-B-C-D en E. De door de eigenaar opgegeven kwalificatie is hiermee in overeenstemming gebracht. Als we de kwalificaties D en E als (potentiële) HD-lijdende beschouwen (een deel van C zal hier echter ook onder kunnen vallen) komen we op een percentage van 5,1 procent van de 'officieel' onderzochte honden.

Tabel 14. Uitslagen 'officieel' HD onderzoek

| Jaar | A | | B | | C | | D | | E | | Totaal |
|---------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|-------|--------|-------|--------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1997 | 6 | (3,1) | 40 | (20,5) | 11 | (5,6) | 2 | (1,0) | 1 | (0,5) | 60 |
| 1999 | 7 | (3,6) | 45 | (23,1) | 7 | (3,6) | 3 | (1,5) | 2 | (1,0) | 64 |
| 2001 | 40 | (20,5) | 25 | (12,8) | 4 | (2,1) | 2 | (1,0) | 0 | (0,0) | 71 |
| Totaal | 53 | (27,2) | 110 | (56,4) | 22 | (11,3) | 7 | (3,6) | 3 | (1,5) | 195 |

Bij deze tabel behoort nog een toelichting. Begin 2002 is het Nederlandse kwalificatie-systeem aangepast aan de Internationale normering. Hierdoor is er een verschuiving op getreden van een aantal B1-honden (oude normering) naar de kwalificatie A. Dit heeft, met name voor de jongste leeftijdsgroep gevolgen en is tabel 9 duidelijk zichtbaar. Op zich maakt dit voor dit onderzoek niet uit. Potentiële HD-lijdende bevinden zich niet in deze groep en zowel A- als B-honden zijn wat betreft HD voor de fokkerij bruikbaar.

Er moet bij deze cijfers nog een kanttekening worden geplaatst. Het is niet ondenkbaar dat er bij het aanbieden van honden voor het officiële HD-onderzoek een voorselectie plaatsvindt. Eigenaren, die bij voorbaat de kansen op een gunstige uitslag laag inschatten, zullen zich de kosten en de moeite van deelname aan dit onderzoek besparen. In dat geval zien we een onderschatting van de percentages in de categorieën C, D en E.

Patella Luxatie (PL)

Op de vraag of de hond onderzocht is op Patella Luxatie antwoorden 209 eigenaren. Hierbij werden 162 honden (77,5 %) vrij van PL verklaard, 47 gevallen (22,5%) waren niet vrij. Honden niet vrij van PL kunnen in vier gradaties worden ingedeeld: Graad I, II, III en IV. Van de 47 gemelde gevallen bevonden zich 35 honden in Graad I, twee hadden Graad II en één Graad III. Van negen honden met PL werd geen gradatie opgegeven. Zes honden werden, volgens opgave van de eigenaar, aan de afwijking geopereerd.

Overigens wordt PL, met name als het Graad I betreft, door de meeste eigenaren niet als ziekte of afwijking beschouwd, getuige het veel lagere aantal PL-gevallen dat gemeld is bij de vraag omtrent de rassespecifieke ziekten.

Oogonderzoek

In dit onderzoek is ook gevraagd naar de resultaten van het oogonderzoek. Informatie werd verkregen over 132 honden. Niet van al deze 132 honden werd volledige informatie over het hele onderzoek verkregen, waardoor een berekening van percentages niet zinvol is. Wij volstaan met de aantallen:

| | | | | | | |
|----------------|------|-----|---------------------|---|-----------|----|
| Goniodysgenese | vrij | 58 | onbeslist | 3 | niet vrij | 6 |
| Distichiasis | vrij | 89 | voorlopig niet vrij | 3 | niet vrij | 34 |
| PRA | vrij | 119 | voorlopig niet vrij | 2 | niet vrij | 0 |
| Cataract | vrij | 121 | voorlopig niet vrij | 1 | niet vrij | 1 |

Onder 'andere oogafwijkingen' werden 3 gevallen van Entropion, 2x Ectropion, 1x Keratitis sicca en 1x Coloboma gemeld.

Hoewel het percentage honden met Distichiasis aanzienlijk is (27% van de 126 onderzochte honden) wordt ook deze afwijking door veel eigenaren niet als een probleem gezien. In de toelichting bij vraag 11 (gezondheidsystemen) wordt Distichiasis slechts 11 maal genoemd.

Het gezondheidsbeeld per geslacht

De verdeling van gezondheidsproblemen over reuen en teven is weergegeven in tabel 15.

Tabel 15. Gezondheidsproblemen van reuen vergeleken met die van teven (de intervalschattingen zijn gebaseerd op de totalen per geslacht)

| Systeem | Reuen | | Teven | | Totaal aantal |
|-----------------------------|--------|--------------|--------|--------------|------------------|
| | aantal | % | aantal | % | |
| 1. Huid en haar | 85 | (16,7 ± 3,2) | 84 | (16,4 ± 3,2) | 169 |
| 2. Wervelkolom | 8 | (1,6 ± 1,1) | 10 | (2,0 ± 1,2) | 18 |
| 3. Ledematen | 52 | (10,2 ± 2,6) | 46 | (9,0 ± 2,5) | 98 |
| 4. Gebit | 7 | (1,4 ± 1,0) | 6 | (1,2 ± 0,9) | 13 |
| 5. Zenuwstelsel | 12 | (2,4 ± 1,3) | 8 | (1,6 ± 1,1) | 20 |
| 6. Ogen en gezichtsvermogen | 34 | (6,7 ± 2,2) | 29 | (5,7 ± 2,0) | 63 |
| 7. Oren en gehoor | 28 | (5,5 ± 2,0) | 19 | (3,7 ± 1,6) | 47 |
| 8. Bloed en afweer | 10 | (2,0 ± 1,2) | 14 | (2,7 ± 1,4) | 24 |
| 9. Hart en vaatstelsel | 4 | (0,8 ± 0,8) | 4 | (0,8 ± 0,8) | 8 |
| 10. Longen en luchtwegen | 8 | (1,6 ± 1,1) | 5 | (1,0 ± 0,9) | 13 |
| 11. Spijsverteringsstelsel | 39 | (7,6 ± 2,3) | 21 | (4,1 ± 1,7) | 60 |
| 12. Nieren en urinewegen | 11 | (2,2 ± 1,3) | 12 | (2,3 ± 1,3) | 23 |
| 13. Melkklieren | 0 | (0,0 ± 0,0) | 8 | (1,6 ± 1,1) | 8 |
| 14. Geslachtsorganen | 26 | (5,1 ± 1,9) | 47 | (9,2 ± 2,5) | 73 |
| 15. Voortplanting | 0 | (0,0 ± 0,0) | 6 | (1,2 ± 0,9) | 6 |
| 16. Hormonen | 3 | (0,6 ± 0,7) | 10 | (2,0 ± 1,2) | 13 |
| 17. Lever | 9 | (1,8 ± 1,1) | 2 | (0,4 ± 0,5) | 11 |
| 18. Gedrag | 12 | (2,4 ± 1,3) | 4 | (0,8 ± 0,8) | 16 |
| Totaal aantal meldingen | 348 | | 335 | | 683 |
| Totaal aantal honden | 510 | | 512 | | 1022 |

Reuen en teven blijken even vaak last te hebben van gezondheidsproblemen. Problemen worden bij reuen gemeld in 348 gevallen (ofwel 0,68 keer per reu), bij teven is dit in 335 gevallen (0,65 keer per teef).

Als we vervolgens kijken bij welke systemen de grootste verschillen liggen tussen reuen en teven, dan lijken reuen wat vaker te scoren in de rubrieken 'Spijsverteringsstelsel', 'Lever' en 'Gedrag'. Teven daarentegen scoren wat vaker in de categorie 'Melkklieren', 'Geslachtsorganen', 'Voortplanting' en 'Hormonen'. De verschillen zijn echter niet zo groot dat we daar conclusies aan kunnen verbinden.

Op dezelfde wijze werden de scores voor de rassespecifieke ziekten voor reuen en voor teven vergeleken. Ook hier zien we hetzelfde beeld, reuen scoorden praktisch even vaak als teven (respectievelijk 0,31 en 0,29 keer). Met uitzondering van "Cryptorchidie", die uiteraard alleen bij reuen voorkomt, werden er geen significante verschillen gevonden tussen reuen en teven.

Aanschaf via de rasvereniging

Om na te gaan of er aantoonbare verschillen in gezondheid konden worden vastgesteld tussen honden die wèl en honden die niet via tussenkomst van de rasvereniging werden aangeschaft, werden beide groepen vergeleken. Hierbij werden geen verschillen geconstateerd, noch in algemene gezondheidsproblemen noch bij de rassespecifieke problemen.

Overleden honden

Tot slot hebben we gekeken naar de overleden honden in relatie tot de gezondheidsproblemen die daarbij voorkwamen (tabel 16). De tabel geeft per systeem het aantal dieren in de categorieën 'overleden' en 'in leven'. De intervalschattingen zijn gebaseerd op de totalen van de groepen 'overleden' respectievelijk 'in leven'. Voor een aantal systemen zijn de aantallen te klein om conclusies te rechtvaardigen.

Tabel 16. Gezondheidsproblemen van overleden honden, vergeleken met die van de groep 'in leven'

| Systeem | Overleden | | In leven | | Totaal |
|-----------------------------|-----------|--------------|------------|--------------|-------------|
| | aantal | % | aantal | % | |
| 1. Huid en haar | 11 | (12,5 ± 6,9) | 158 | (16,9 ± 2,4) | 169 |
| 2. Wervelkolom | 1 | (1,1 ± 2,2) | 17 | (1,8 ± 0,9) | 18 |
| 3. Ledematen | 17 | (19,3 ± 8,2) | 81 | (8,7 ± 1,8) | 98 |
| 4. Gebit | 1 | (1,1 ± 2,2) | 12 | (1,3 ± 0,7) | 13 |
| 5. Zenuwstelsel | 7 | (8,0 ± 5,7) | 13 | (1,4 ± 0,8) | 20 |
| 6. Ogen en gezichtsvermogen | 4 | (4,5 ± 4,4) | 59 | (6,3 ± 1,6) | 63 |
| 7. Oren en gehoor | 5 | (5,7 ± 4,8) | 42 | (4,5 ± 1,3) | 47 |
| 8. Bloed en afweer | 18 | (20,5 ± 8,4) | 6 | (0,6 ± 0,5) | 24 |
| 9. Hart en vaatstelsel | 1 | (1,1 ± 2,2) | 7 | (0,7 ± 0,6) | 8 |
| 10. Longen en luchtwegen | 5 | (5,7 ± 4,8) | 8 | (0,9 ± 0,6) | 13 |
| 11. Spijsverteringsstelsel | 9 | (10,2 ± 6,3) | 51 | (5,5 ± 1,5) | 60 |
| 12. Nieren en urinewegen | 10 | (11,4 ± 6,6) | 13 | (1,4 ± 0,8) | 23 |
| 13. Melkklieren | 1 | (1,1 ± 2,2) | 7 | (0,7 ± 0,6) | 8 |
| 14. Geslachtsorganen | 7 | (8,0 ± 5,7) | 66 | (7,1 ± 1,6) | 73 |
| 15. Voortplanting | 0 | (0,0 ± 2,2) | 6 | (0,6 ± 0,5) | 6 |
| 16. Hormonen | 2 | (2,3 ± 3,1) | 11 | (1,2 ± 0,7) | 13 |
| 17. Lever | 11 | (12,5 ± 6,9) | 0 | (0,0 ± 0,2) | 11 |
| 18. Gedrag | 3 | (3,4 ± 3,8) | 13 | (1,4 ± 0,8) | 16 |
| Totaal | 88 | | 934 | | 1022 |

In een aanvullende analyse werd nagegaan welke probleemcategorieën statistisch aantoonbaar méér voorkomen bij de overleden honden dan bij de groep 'in leven'. Dit blijken de categorieën 'Ledematen', 'Zenuwstelsel', 'Bloed en afweersysteem', 'Longen', 'Nieren' en 'Lever'. In alle redelijkheid mogen we aannemen, dat we in deze categorieën een deel van de redenen van, of aanleiding tot de sterfte zullen vinden.

Op dezelfde wijze hebben we ook voor de rassespecifieke ziekten de groep overleden honden vergeleken met de groep 'in leven'. Ook hier leidt deze vergelijking voor de meeste afwijkingen niet tot enige conclusie, ook hier weer vanwege de te kleine aantallen.

De uitzondering hierop vormen Tumoren. Maar liefst 62,5 procent van de overleden honden waarvan de gezondheidsvragen zijn beantwoord leden aan de een of andere vorm van tumorvorming. In de groep 'in leven' was dit percentage hebben 'slechts' 11,8.

We mogen hierbij vaststellen dat tumoren de belangrijkste reden van, of aanleiding tot, vroegtijdig overlijden van de Flatcoated Retriever zijn.

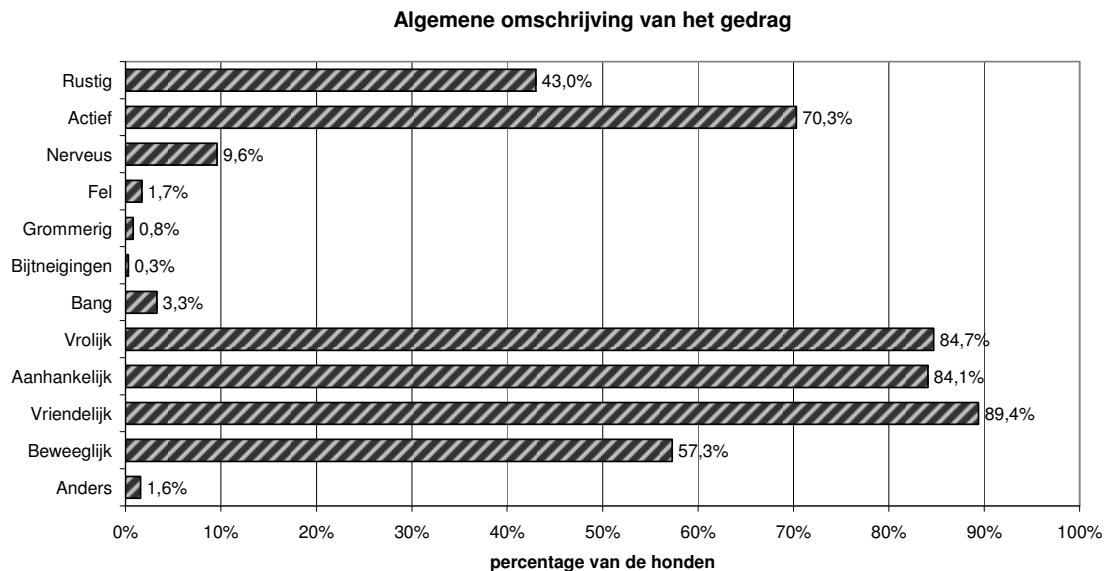
5. GEDRAG

In een onderzoek naar de 'gezondheid' van een hondenras mag een hoofdstuk over gedrag niet ontbreken. Elke hondenbezitter krijgt elke dag opnieuw te maken met het gedrag van zijn hond. Om ons een beeld over het gedrag van het ras te kunnen vormen is de beleving van de eigenaar van belang. Het is immers de eigenaar die aangeeft of hij het gedrag van zijn hond als positief of als negatief ervaart. Pas daarna, indien er daadwerkelijk aanwijzingen zijn voor wezenlijke gedragsproblemen, volgt nader gespecialiseerd onderzoek naar de gedragsstructuur van de individuele hond en van het ras, zodat daarop een gericht selectiebeleid kan worden gebaseerd.

Een karakterschets van de Flatcoated Retriever

Om tot een eerste beeld te komen van 'de Flatcoated Retriever' werd gevraagd om, aan de hand van een aantal vooraf gegeven typeringen, een karakteristiek van de hond te geven. Deze vraag werd voor 1022 honden beantwoord. Dit levert een beeld op (figuur 4) waaruit af te lezen is hoe de gemiddelde eigenaar van een Flatcoated Retriever het gedrag van zijn hond beleeft. De eigenaren konden bij de beantwoording van deze vraag meerdere gedragstyperingen aankruisen.

Figuur 4. Algemene omschrijving van het gedrag



In tabel 17 zijn de algemene gedragskenmerken nog eens per leeftijdsgroep weergegeven.

De doorsnee Flatcoated Retriever komt in beeld als een 'vriendelijke, vrolijke, aanhankelijke' hond. Dit zijn de typeringen die door bijna alle eigenaren (84 tot bijna 90%) werden gegeven. Dat zijn overtuigende cijfers die de Flatcoated Retriever als een bijzonder aangename hond kenschetsen.

Er zijn echter ook gedragskenmerken die over het algemeen niet als positief worden ervaren. De percentages van deze kenmerken, zoals grommerige en felle honden en honden met bijtneigingen, zijn in vergelijking met andere onderzochte rassen verwaarloosbaar klein. Daarnaast is er een groep honden die omschreven wordt als nerveus of bang (98 en 34 honden), respectievelijk 9,6 en 3,3 procent. Er is kennelijk een herkenbare groep honden die er minder dan andere Flatcoated Retrievers in slaagt om vanuit voldoende zelfvertrouwen om te gaan met de omgevingsprikkels die wij de dieren aanbieden.

Uit een oogpunt van fokkerij zijn de nerveuze en de bange teven het meest van belang. Nervositeit en angst worden op twee manieren doorgegeven in de opeenvolgende generaties. Dit afwijkende gedrag kan een erfelijke basis hebben en zo, zowel via de vader als via de moeder, aan de pups worden doorgegeven. Daarnaast brengen moeders hun gedrag over op de pups. Een nerveuze of bange moeder,

ongeacht of dit gedrag voortkomt uit haar erfelijke aanleg of uit een milieuoorzaak, zal in vrijwel alle gevallen haar pups belasten met eenzelfde gedrag. Het is van het grootste belang om tenminste alle nerveuze en bange teven uit te sluiten van de fokkerij. Beter is het om ook geen nerveuze of bange reuen in te zetten

Tabel 17. Algemene omschrijving van het gedrag (n=1022)

| Jaar | Rustig | | Actief | | Nerveus | | Fel | | Totaal |
|---------------|------------|---------------------|------------|---------------------|-----------|---------------------|-----------|--------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 128 | (40,6 ± 5,4) | 211 | (67,0 ± 5,2) | 28 | (8,9 ± 3,1) | 3 | (1,0 ± 1,1) | 315 |
| 1999 | 159 | (47,6 ± 5,4) | 234 | (70,1 ± 4,9) | 31 | (9,3 ± 3,1) | 6 | (1,8 ± 1,4) | 334 |
| 2001 | 151 | (40,5 ± 5,0) | 272 | (72,9 ± 4,5) | 39 | (10,5 ± 3,1) | 8 | (2,1 ± 1,5) | 373 |
| Totaal | 438 | (42,9 ± 3,0) | 717 | (70,2 ± 2,8) | 98 | (9,6 ± 1,8) | 17 | (1,7 ± 0,8) | 1022 |

| Jaar | Grommerig | | Bijtneigingen | | Bang | | Vrolijk | | Totaal |
|---------------|-----------|--------------------|---------------|--------------------|-----------|--------------------|------------|---------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 1 | (0,3 ± 0,6) | 0 | (0,0 ± 0,6) | 7 | (2,2 ± 1,6) | 255 | (81,0 ± 4,3) | 315 |
| 1999 | 1 | (0,3 ± 0,6) | 0 | (0,0 ± 0,6) | 16 | (4,8 ± 2,3) | 284 | (85,0 ± 3,8) | 334 |
| 2001 | 6 | (1,6 ± 1,3) | 3 | (0,8 ± 0,9) | 11 | (2,9 ± 1,7) | 327 | (87,7 ± 3,3) | 373 |
| Totaal | 8 | (0,8 ± 0,5) | 3 | (0,3 ± 0,3) | 34 | (3,3 ± 1,1) | 866 | (84,7 ± 2,2) | 1022 |

| Jaar | Aanhankelijk | | Vriendelijk | | Beweeglijk | | Anders | | Totaal |
|---------------|--------------|---------------------|-------------|---------------------|------------|---------------------|-----------|--------------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1997 | 259 | (82,2 ± 4,2) | 280 | (88,9 ± 3,5) | 173 | (54,9 ± 5,5) | 5 | (1,6 ± 1,4) | 315 |
| 1999 | 283 | (84,7 ± 3,9) | 298 | (89,2 ± 3,3) | 186 | (55,7 ± 5,3) | 5 | (1,5 ± 1,3) | 334 |
| 2001 | 318 | (85,3 ± 3,6) | 336 | (90,1 ± 3,0) | 227 | (60,9 ± 5,0) | 6 | (1,6 ± 1,3) | 373 |
| Totaal | 860 | (84,1 ± 2,2) | 914 | (89,4 ± 1,9) | 586 | (57,3 ± 3,0) | 16 | (1,6 ± 0,8) | 1022 |

Het gedragsbeeld per geslacht

Bij honden gaat men uit van verschillen in gedrag tussen reuen en teven. Om na te gaan in welk opzicht dit verschil tot uiting komt bij de Flatcoated Retriever, werden de gedragskarakteristieken van reuen en teven vergeleken (tabel 18).

Tabel 18. Gedragskarakteristieken van reuen vergeleken met die van teven (de intervallschattingen zijn gebaseerd op de totalen per geslacht)

| Kenmerk | Reuen | | Teven | | Totaal |
|------------------|------------|---------------|------------|---------------|-------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1. Rustig | 177 | (34,8 ± 4,1) | 261 | (50,9 ± 4,3) | 438 |
| 2. Actief | 378 | (74,3 ± 3,8) | 339 | (66,1 ± 4,1) | 717 |
| 3. Nerveus | 58 | (11,4 ± 2,8) | 40 | (7,8 ± 2,3) | 98 |
| 4. Fel | 11 | (2,2 ± 1,3) | 6 | (1,2 ± 0,9) | 17 |
| 5. Grommerig | 5 | (1,0 ± 0,9) | 3 | (0,6 ± 0,7) | 8 |
| 6. Bijtneigingen | 2 | (0,4 ± 0,5) | 1 | (0,2 ± 0,4) | 3 |
| 7. Bang | 11 | (2,2 ± 1,3) | 23 | (4,5 ± 1,8) | 34 |
| 8. Vrolijk | 442 | (86,8 ± 2,9) | 424 | (82,7 ± 3,3) | 866 |
| 9. Aanhankelijk | 426 | (83,7 ± 3,2) | 434 | (84,6 ± 3,1) | 860 |
| 10. Vriendelijk | 455 | (89,4 ± 2,7) | 459 | (89,5 ± 2,7) | 914 |
| 11. Beweeglijk | 314 | (61,7 ± 4,2) | 272 | (53,0 ± 4,3) | 586 |
| 12. Anders | 7 | (1,4 ± 1,0) | 9 | (1,8 ± 1,1) | 16 |
| Totaal | 509 | (49,8) | 513 | (50,2) | 1022 |

Uit deze vergelijking blijkt dat reuen actiever en beweeglijker zijn dan de teven. De teven zijn rustiger en er lijken hier ook wat meer bange honden voor te komen. Hierboven hebben we al gewezen op de consequenties die dat heeft voor de fokkerij. Voor het overige komen er geen grote verschillen naar voren.

Probleemgedrag

Om een meer gestandaardiseerd beeld te krijgen van hoe de hond zich gedraagt bij benadering door bekende en onbekende volwassenen, kinderen en honden werd gevraagd, opnieuw aan de hand van een aantal vooraf gegeven typering, een karakteristiek te geven van de hond. De zes onderdelen werden telkens afgesloten met de vraag of de eigenaar het aangeduide gedrag 'wel eens als een probleem ervaart'. De aantallen en percentages honden met 'probleemgedrag', volgens opgave van de eigenaar, worden hierna per categorie weergegeven (tabel 19).

Tabel 19. Overzicht van probleemgedrag t.a.v. volwassenen, kinderen en honden

| Tegenover volwassenen | | | | | | |
|------------------------------|----------------|--------------|---------------|------------------|--------------|---------------|
| Jaar | bekende | | Totaal | onbekende | | Totaal |
| | aantal | (%) | | aantal | (%) | |
| 1997 | 34 | (11,5 ± 3,6) | 296 | 46 | (15,5 ± 4,1) | 297 |
| 1999 | 28 | (9,2 ± 3,2) | 305 | 42 | (13,7 ± 4,4) | 268 |
| 2001 | 44 | (12,3 ± 3,5) | 351 | 52 | (14,2 ± 3,8) | 342 |
| Totaal | 106 | (11,1 ± 2,0) | 952 | 140 | (15,4 ± 2,4) | 907 |
| Tegenover kinderen | | | | | | |
| Jaar | bekende | | Totaal | onbekende | | Totaal |
| | aantal | (%) | | aantal | (%) | |
| 1997 | 26 | (9,1 ± 3,2) | 285 | 34 | (12,0 ± 3,8) | 283 |
| 1999 | 26 | (9,2 ± 3,2) | 306 | 38 | (12,6 ± 3,7) | 302 |
| 2001 | 37 | (11,1 ± 3,4) | 334 | 54 | (16,0 ± 3,9) | 337 |
| Totaal | 91 | (9,8 ± 1,9) | 925 | 126 | (13,7 ± 2,2) | 922 |
| Tegenover honden | | | | | | |
| Jaar | bekende | | Totaal | onbekende | | Totaal |
| | aantal | (%) | | aantal | (%) | |
| 1997 | 29 | (11,6 ± 4,0) | 249 | 48 | (18,0 ± 4,8) | 254 |
| 1999 | 24 | (8,7 ± 3,3) | 276 | 46 | (15,0 ± 4,2) | 289 |
| 2001 | 29 | (9,0 ± 3,1) | 321 | 55 | (17,5 ± 4,2) | 314 |
| Totaal | 82 | (9,7 ± 2,0) | 846 | 149 | (17,4 ± 2,5) | 857 |

Het percentage honden met 'probleemgedrag' zowel naar mensen als naar andere honden toe is in vergelijking met eerder onderzochte rassen aan de lage kant.

De resultaten van dit deel van het onderzoek vragen om een nadere uitleg, met name waar het de aard van het probleemgedrag betreft. Kijken we naar welke gedragsuiting nu als probleem wordt ervaren, dan blijkt het probleemgedrag ten opzichte van mensen, zowel volwassenen als kinderen, in het overgrote deel van de gevallen te worden veroorzaakt door een te uitbundig gedrag. Meer dan bij volwassenen zijn een aantal honden bij kinderen ook afstandelijk, bang en eerder geneigd tot bijten.

Naar honden toe zien we een wat ander beeld. Het zijn hier, naast de genoemde positieve karakteristieken, ook de ongewenste gedragskenmerken zoals grommen en de neiging tot bijten die door de eigenaar als probleem worden gezien.

Gehoorzaamheid en gehoorzaamheids cursussen

Op de vraag hoe zij de gehoorzaamheid van hun hond beoordeelden, gaven 1009 eigenaren antwoord. Bijna negen van de tien eigenaren (88,2 procent) ervaren hun Flatcoated Retriever als goed tot zeer goed gehoorzaam. Dit is, in vergelijking met wat bij andere rassen is gezien, een hoog percentage.

Ruim driekwart (75,5 procent) van de eigenaren van Flatcoated Retrievers ziet het belang van deelname aan gehoorzaamheids cursussen. Ook dit is, vergeleken met andere rassen, een hoog percentage.

In dit onderzoek is ook gevraagd naar de deelname aan apporteer en/of gedrags cursussen. Hierop werd van 1021 honden informatie verkregen. Bijna éénderde (32,1 % of te wel 328 honden) hebben een dergelijke cursus gevolgd. Hiervan behaalden 252 honden (76,8 %) het bijbehorende diploma. Overigens volgden van de 213 oorspronkelijk als jachthond aangeschafte honden 187 (87,7 procent) een jachtopleiding. Van deze honden behaalden 165 (88,2 %) het diploma.

Om na te gaan of er sprake was van enig waarneembaar (meetbaar) verschil in gedrag bestaat van honden die een gedragsopleidingen of jachtcursussen hebben gevolgd, werden de groepen met en zonder cursussen vergeleken op basis van hun gedragskarakteristieken. Hierbij werden bij gedrags cursussen geen noemenswaardige verschillen gevonden. Honden die een jacht/apporteer cursus hebben gevolgd zijn rustiger en minder beweeglijk dan de honden die dat niet hebben gedaan.

Overleden honden

Bij het beoordelen van het gedrag van een ras is ook de vraag aan de orde in hoeverre er verbanden bestaan tussen gedragskarakteristieken en vroegtijdig overlijden. Hiertoe is een vergelijking gemaakt tussen de groep overleden honden en de groep 'in leven'. Bij de groep in leven zijnde honden is het percentage rustige honden groter dan in de groep 'overleden'. Voor het overige zijn er geen verschillen in gedragskarakteristieken waar te nemen.

6. FOKKERIJ

In de voorgaande hoofdstukken waren we vooral bezig met het beschrijven van de huidige situatie van de Flatcoated Retriever, gebaseerd op een steekproef van honden geboren in de jaren 1997, 1999 en 2001. In dit hoofdstuk proberen we na te gaan wat de verwachtingen voor de toekomst zijn, op basis van de fok-inzet van de onderzochte groep. Daarbij nemen we aan dat de mate waarin de onderzochte groep ingezet is in de fokkerij representatief is voor de huidige fokkerij van Flatcoated Retrievers.

Aantallen fokdieren en hun bijdrage

Om een eerste oordeel te kunnen vormen over de mate waarin het behoud van de erfelijke variatie in komende generaties is veiliggesteld, kijken we naar de aantallen dieren die deelnamen aan de fokkerij. Om een zo waarheidsgetrouw mogelijk beeld te schetsen zijn we bij dit onderdeel van het onderzoek uitgegaan van de harde cijfers in het Nederlandse Hondenstamboek. De gegevens in tabel 20 zijn hieraan ontleend.

Tabel 20. Aantallen reuen en teven met en zonder nakomelingen volgens het NHSB

| Jaar | Reuen | | | Teven | | |
|--------|-------------------|----------------------|------------------|-------------------|----------------------|------------------|
| | met aantal (%) | zonder aantal (%) | Totaal aantal | met aantal (%) | zonder aantal (%) | Totaal aantal |
| 1997 | 17 (4,4) | 368 (95,6) | 385 | 41 (11,5) | 316 (88,5) | 357 |
| 1998 | 14 (3,9) | 342 (96,1) | 356 | 36 (11,2) | 286 (88,8) | 322 |
| 1999 | 14 (4,6) | 292 (95,4) | 306 | 54 (15,4) | 296 (84,6) | 350 |
| 2000 | 10 (3,0) | 327 (97,0) | 337 | 33 (10,2) | 291 (89,8) | 324 |
| 2001 | 10 (2,8) | 347 (97,2) | 357 | 28 (8,2) | 301 (91,8) | 328 |
| Totaal | 65 (3,7) | 1676 (92,0) | 1741 | 191 (11,4) | 1490 (88,6) | 1681 |

Uit deze cijfers blijkt dat vooral bij de reuen een vrij klein percentage van de dieren nakomelingen kreeg. Belangrijker echter dan de percentages zijn de aantallen fokdieren. Het is wenselijk de inteelttoename per generatie zo laag mogelijk te houden waardoor zoveel mogelijk erfelijke variatie behouden blijft.

Uitgaande van een generatie-interval van 2,5 jaar is gekeken naar het aantal verschillende reuen en teven dat nakomelingen kreeg in de periode 1-1-2002 tot 1-7-2004. Voor deze periode vinden we een totaal van 235 nesten met 92 verschillende vaderdieren (inclusief buitenlandse reuen) en 181 verschillende moederdieren. Daarmee wordt de (arbitraire) bovengrens van 1 procent voor de inteelttoename per generatie niet overschreden. Op grond van dit gegeven lijkt het, dat de toekomst van de Nederlandse populatie Flatcoated Retrievers zeker gesteld is.

Wat niet uit de cijfers blijkt is de mate van onderlinge verwantschap tussen de gebruikte fokdieren. Indien de fokdieren onderling verwant zijn moeten de werkelijke aantallen worden gecorrigeerd voor die verwantschap, daarmee wordt het 'effectieve aantal' fokdieren kleiner. Gerichte inteelt is gemeen goed bij de fokkerij van rashonden, en de Flatcoated Retriever zal daarop geen uitzondering zijn.

De verdeling van de geboren nesten over de reuen geeft enig zicht op de mate waarin de fokkers tot inteelt neigen. We nemen hier weer dezelfde generatie, geboren tussen 1-1-2002 tot 1-7-2004.

Uit tabel 21 blijkt dat drie reuen in de categorie 'meer dan 10' nesten vielen, samen waren zij goed voor 44 nesten, dat is bijna één vijfde van de nesten die in deze periode zijn geboren. Daarmee krijgt een klein deel van de gebruikte reuen (3,3 procent van de dekreuen) een onevenredig grote invloed op de volgende generatie. De acht reuen die 6-10 nesten scoorden (8,7 procent van de reuen) gaven samen 60 nesten (ruim één kwart van de hier gerapporteerde nesten).

Tabel 21 . Verdeling van nesten geboren tussen 1-1-2002 en 1-7-2004 over vaderdieren volgens het NHSB

| aantal nesten | aantal dekreuen | % van de dekreuen | gezamenlijk aantal nesten | % van de nesten |
|---------------|-----------------|-------------------|---------------------------|-----------------|
| 1 | 55 | 59,8 | 55 | 23,4 |
| 2 | 11 | 12,0 | 22 | 9,4 |
| 3 tot 5 | 15 | 16,3 | 54 | 23,0 |
| 6 tot 10 | 8 | 8,7 | 60 | 25,5 |
| > 10 | 3 | 3,3 | 44 | 18,7 |
| Totaal | 92 | | 235 | |

Van ‘evenredig gebruik van fokdieren’ is op deze manier nauwelijks sprake. Eigenaren van fokteven hebben een grote neiging om voor de benodigde dekkingen naar een beperkt aantal populaire reuen te gaan.

De populariteit van die veelgebruikte dekreuen houdt niet op bij de dekking. Het is aannemelijk dat de nakomelingen van die meest-populaire reuen in grotere mate zullen deelnemen in de fokkerij van de volgende generatie dan de nakomelingen van de overige, minder populaire reuen. Daarmee wordt het effect van overmatig gebruik in opeenvolgende generaties versterkt. Een beperkt aantal fokreuen levert eerst rechtstreeks, en vervolgens middels hun nakomelingen, een onevenredig grote bijdrage aan het erfelijk materiaal van toekomstige generaties.

Vanwege hun biologische begrenzingen is de directe bijdrage van teven aan het verlies van erfelijke variatie beperkter dan die van reuen. Het minimale aantal teven dat nodig is om het ras op aantalsterkte te houden, ligt boven de kritische aantallen met betrekking tot inteelt. Teven leveren vooral hun bijdrage aan het verlies van erfelijke variatie door het overmatig gebruik van hun al te populair geworden zonen.

Op grond van de bovenstaande gegevens en overwegingen moeten we concluderen dat er, op de wat langere termijn bezien, genoeg redenen zijn om aandacht te schenken aan het behoud van de erfelijke variatie binnen de Flatcoated Retriever populatie. Het overmatig gebruik van een te beperkt aantal fokreuen is daarbij het meest bedreigend.

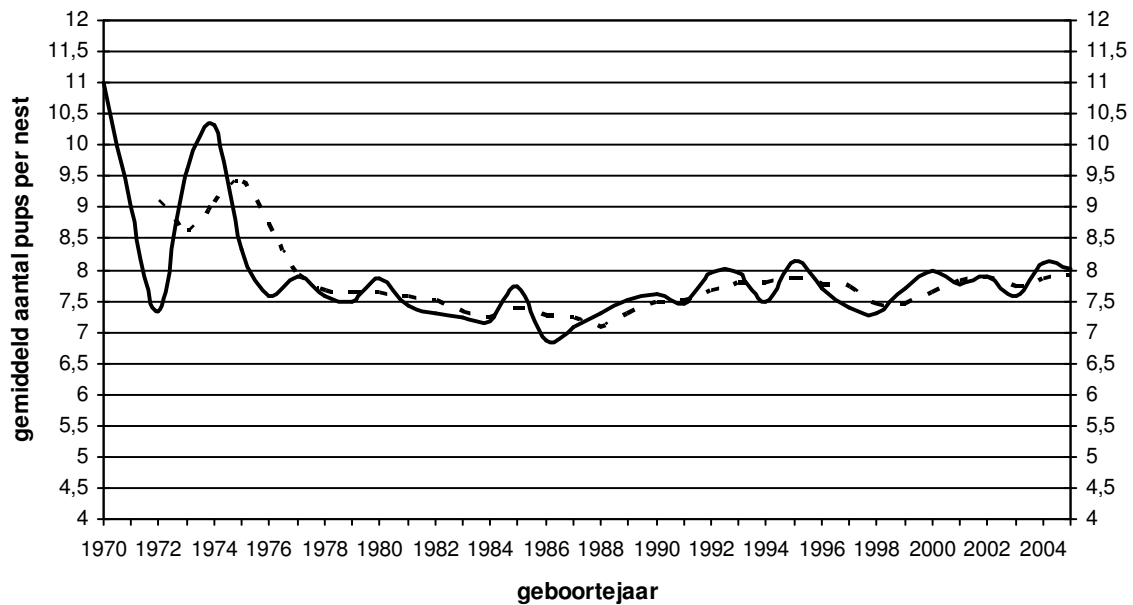
Fertiliteit

In het voorgaande hebben we gekeken naar de inzet van fokdieren, waarbij de cijfers ontleend zijn aan het Nederlandse Hondenstamboek. We hebben getracht een indruk te krijgen van de mate waarin het erfelijk potentieel van de Flatcoated Retriever populatie wordt meegenomen naar volgende generaties. We willen nu, aan de hand van met de enquête verkregen resultaten van de gepleegde fokkerij-inspanningen, enig zicht krijgen op de fertiliteit van het ras.

In de groep van kenmerken die tezamen het beeld geven van de ‘fertiliteit’ (de vruchtbaarheid, het voortplantingsvermogen) vinden we de resultante van een groot aantal fysiologische en ethologische processen van het dier. Ontwikkelingen in de fertiliteitskenmerken van een populatie geven belangrijke aanwijzingen over toe- of afname van de vitaliteit van die populatie. Omdat het hier een eerste evaluatie betreft, ontbreken ons de referentiewaarden die nodig zijn voor de interpretatie van de resultaten. We beperken ons daarom, op een uitzondering na, tot beschrijven.

Het stamboek kan ons hooguit vertellen hoeveel pups gemiddeld per nest geregistreerd worden. De laatste tien jaar schommelt dat gemiddelde rond de acht pups per nest, wat, in vergelijking met andere rassen een hoog gemiddelde is (figuur 5.). Maar als we meer willen weten over de fertiliteit van een populatie, dan worden we van het stamboek niet wijzer. Voor allerlei andere zaken die met het voortplantingsvermogen te maken hebben, zoals niet opnemen na een dekking, niet-natuurlijke dekking en geboorte, doodgeboren pups en in het nest overleden pups, dienen we ons tot de fokkers te wenden.

Figuur 5. Gemiddelde nestgrootte (v.a. 1970):



(doorgetrokken lijn = gemiddelde per geboortjaar, stippellijn = trendlijn over 3 jaar gemiddeld)

In de enquête werd voor 74 teven gemeld dat ermee gefokt was. Samen hadden ze 132 nesten gekregen. Bij 129 nesten werd aanvullende informatie over dekking, drachtigheid en geboorteprocés gegeven:

- kunstmatige inseminatie werd slechts éénmaal gemeld;
- in slechts drie gevallen (2,3 procent) nam de teef niet op, het drachtigheidspercentage komt daarmee op 97,7 procent;
- 3,8 procent (5) van de 129 nesten werd via een keizersnede geboren.

Voor 116 nesten werden ook de aantallen geboren en gespeende pups gemeld:

- in totaal werden er 1016 pups geboren;
- 18 daarvan waren doodgeboren, 28 overleden voordat ze 8 weken oud waren;
- er werden in totaal 970 pups gespeend.

Op basis van bovenstaande gegevens kunnen we een aantal kengetallen berekenen die aansluiten bij de belevingswereld van de fokkers: voor de Flatcoated Retrievers in de onderzoeksgroep bedraagt de gemiddelde worpgrootte bij de geboorte 8,76 pups. Daarvan wordt 0,16 pup dood geboren en gaat vervolgens nog eens 0,24 pup dood gedurende de nestperiode, waarmee het totale verlies op 0,40 pup komt. De gemiddelde nestgrootte bij het spenen wordt daarmee 8,36 pups.

Het sterftepercentage volgens de verstrekte informatie van 4,5 procent (46 van de 1016 geboren pups) lijkt aan de lage kant, meestal wordt uitgegaan van een verlies van om en nabij twintig procent. Echter, dit getal is gebaseerd op niet geheel vergelijkbare situaties en ten dele ook op 'overleving'. Niettemin, ook in vergelijking met de overige tot nu toe onderzochte rassen laat de Flatcoated Retriever een laag uitvalpercentage zien: het gemiddelde over deze rassen ligt met 12,3% bijna drie maal zo hoog als bij de Flatcoated.

Het is niet mogelijk om in het kader van het huidige onderzoek conclusies te verbinden aan de hier gepresenteerde gegevens. Bij eventuele vervolgonderzoeken kan uit de vergelijking van deze kengetallen een indruk worden verkregen over de ontwikkeling in de tijd van het reproductievermogen van de Flatcoated Retriever.

De kwaliteit van fokdieren

Een derde aspect waarover dit onderzoek ons informatie zou kunnen verschaffen is de kwaliteit van de gebruikte fokdieren. Als we over de kwaliteit van de gebruikte fokdieren spreken bedoelen we hier, in het kader van dit onderzoek, op de eerste plaats de kwaliteit in termen van gezondheid.

Bij fokdieren, hoe zorgvuldig we ook bij hun selectie te werk gaan, kunnen we nooit helemaal vermijden dat een deel daarvan lijder is aan in het ras voorkomende gezondheidsstoornissen. Bij een aantal afwijkingen zal een zeker percentage pas manifest worden nadat de dieren al nakomelingen hebben gehad. Bovendien zullen, voor vrijwel elke stoornis, altijd dragers worden ingezet. Daar waar we de ambitie hebben de gezondheidskwaliteit van een ras te verbeteren, kunnen we slechts gebruik maken van de informatie die op het moment van fokken voorhanden is.

Gezondheid (of het gebrek daaraan) wordt in belangrijke mate erfelijk bepaald. Tekortkomingen daarin bij de fokdieren zullen in veel gevallen terug worden gevonden in de nakomelingen in de volgende of in latere generaties. Vandaar dat als eerste werd getracht een overzicht te krijgen van de verdeling van de gezondheidsproblemen over de honden met en de honden zonder nakomelingen. Deze vergelijking leverde, voornamelijk vanwege de lage aantallen, geen zinnig interpreteerbare resultaten op.

Evenals 'gezondheid' is ook 'gedrag' in belangrijke mate erfelijk. Fokdieren zullen hun gedragskenmerken, tenminste voor een deel, verankeren in volgende generaties. Vandaar dat op dezelfde wijze de gedragskarakteristieken van reuen en teven met en zonder nageslacht vergeleken werden.

Vanwege de kleine aantallen is een vergelijking bij de reuen niet zinvol, voor de teven geeft tabel 22 de cijfers. Hieruit blijkt dat teven waar mee gefokt is minder bang en nerveus zijn dan de overige teven.

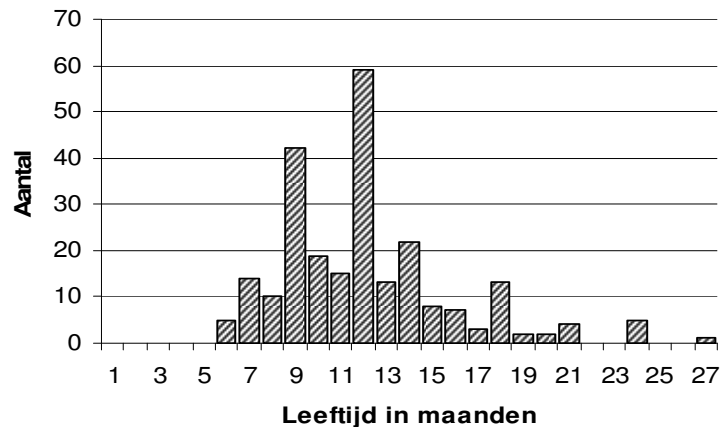
Tabel 22. Gedragskarakteristiek van teven met nakomelingen, vergeleken met die van de groep teven zonder nakomelingen, waarvoor de vraag betreffende de gedrags-karakteristieken is beantwoord.

| Kenmerk | Fokteven | | Overige teven | | Totaal |
|------------------|----------|---------------|---------------|--------------|--------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | |
| 1. Rustig | 40 | (54,1 ± 11,4) | 214 | (50,5 ± 4,8) | 254 |
| 2. Actief | 45 | (60,8 ± 11,8) | 282 | (66,5 ± 4,5) | 327 |
| 3. Nerveus | 2 | (2,7 ± 3,7) | 37 | (8,7 ± 2,7) | 39 |
| 4. Fel | 4 | (5,4 ± 5,2) | 2 | (0,5 ± 0,7) | 6 |
| 5. Grommerig | 0 | (0,0 ± 2,6) | 3 | (0,7 ± 0,8) | 3 |
| 6. Bijtneigingen | 0 | (0,0 ± 2,6) | 1 | (0,2 ± 0,5) | 1 |
| 7. Bang | 1 | (1,4 ± 2,6) | 21 | (5,0 ± 2,1) | 22 |
| 8. Vrolijk | 59 | (79,7 ± 9,2) | 353 | (83,3 ± 3,6) | 412 |
| 9. Aanhankelijk | 60 | (81,1 ± 8,9) | 363 | (85,6 ± 3,3) | 423 |
| 10. Vriendelijk | 64 | (86,5 ± 7,8) | 382 | (90,1 ± 2,6) | 446 |
| 11. Beweeglijk | 34 | (45,9 ± 11,4) | 229 | (54,0 ± 4,7) | 253 |
| 12. Anders | 2 | (2,7 ± 3,7) | 6 | (1,4 ± 1,1) | 8 |
| Totaal | 74 | | 424 | | 489 |

Cyclus van de teef

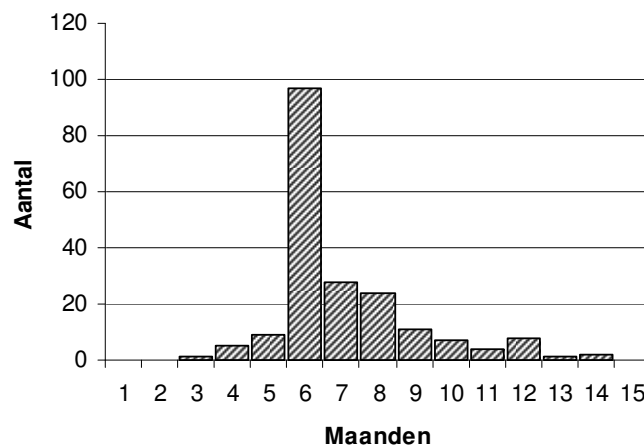
In dit onderzoek is expliciet gevraagd naar de leeftijd waarop de teef voor het eerst loops werd. Op deze vraag gaven 245 teveneigenaren antwoord. De meldingen lopen van 6 maanden tot een enkele op 27 maanden (Figuur 6). De grafiek laat een grillig verloop zien. Het is niet aannemelijk dat natuurlijke en biologische processen debet zijn aan dit verloop. Het is waarschijnlijker dat de interpretatie van de leeftijd en wellicht ook het geheugen van de eigenaar hier een rol hebben gespeeld. Uit de cijfers blijkt dat het overgrote deel van de teven ergens tussen de 7 en 15 maanden voor het eerst loops worden.

Figuur 6. Leeftijd van optreden van de eerste loopsheid



De vraag om aan te willen geven hoeveel maanden er zitten tussen opeenvolgende loopsheden werd door 198 teveneigenaren beantwoord (Figuur 7). Voor het merendeel van de teven lag deze periode tussen de 6 en de 8 maanden, een periode die in het algemeen, ook bij veel andere rassen, als normaal wordt gezien.

Figuur 7 Periode tussen opeenvolgende loopsheden



Op de vraag of de teef na de loopsheid verschijnselen van schijnzwanger vertoont werd voor 240 honden antwoord gegeven. Van deze 240 honden werd dit voor 97 teven (40,4%) bevestigd. Voor één derde van deze honden (32 stuks) was dit voor de eigenaar aanleiding om de teef te laten steriliseren.

Sterilisatie

Een deel van de honden in de onderzoeksgroep werd in de periode vóór de enquêtering gesteriliseerd. Waar in de kynologie de term 'sterilisatie' wordt gebruikt, bedoelt men vrijwel altijd 'castratie', het wegnemen van de geslachtsklieren (testikels of ovaria).

Sterilisaties kunnen in het kader van de fokkerij van belang zijn, omdat daarmee een deel van het potentiële fokmateriaal definitief wordt uitgesloten. Daarbij kunnen enkele vragen worden gesteld.

Zodra er sprake is van sterilisatie vanwege 'in het dier gelegen negatieve redenen', hebben we te maken met een deel van het selectiebeleid. Mogelijk zelfs om selectiebeleid dat ons wordt opgedrongen vanuit de onhoudbaarheid of onaanvaardbaarheid van de situatie vóór de ingreep. Daar waar sterilisatie het gevolg is van het streven naar een zeker 'gebruikersgemak', verliezen we mogelijk potentieel waardevolle fokdieren, die we in het kader van het behoud van de genetische variatie van de populatie wellicht nodig zouden kunnen hebben.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat 134 reuen en 285 teven werden gesteriliseerd, respectievelijk 27,2 en 56,5 procent van de reuen en teven waarvoor deze vraag beantwoord is.

Gedurende de eerste twee levensjaren wordt al 15 procent van de reuen gecastreerd, in het derde levensjaar komt daar nog eens een 3,4 procent bij, zodat op de leeftijd van 3 jaar ruim 18 procent van de reuen gecastreerd is.

Bij de teven blijkt dat ruim éénderde al in de eerste twee levensjaren gesteriliseerd wordt. In het derde levensjaar komt daar nog eens 6,7 procent van de teven bij, zodat op de leeftijd van 3 jaar al ruim 43 procent van de teven gesteriliseerd is.

Een vergelijking van de gezondheidskwaliteit van wèl en niet gesteriliseerde reuen laat zien dat onder gecastreerde reuen beduidend meer problemen worden gemeld met de geslachtsorganen (15,2% tegenover 1,4% bij de niet-gecastreerde reuen). Voorhuidontsteking en prostatitis zijn in de meeste gevallen een reden voor castratie.

Bij de teven worden bij de gecastreerde groep iets vaker gezondheidsproblemen gemeld dan bij de niet-gecastreerde groep (zie tabel 23). Met name problemen met de geslachtsorganen (in driekwart van de gevallen schijndracht en voor het overige baarmoederontstekingen) waren aanleiding om tot sterilisatie over te gaan. Ook zien we meer problemen in de categorie 'Huid en Haar' bij de gecastreerde teven en lijken er ook meer problemen met 'Ogen en Gezichtsvermogen' in deze groep te zijn. Kijken we naar de rasspecifieke afwijkingen dan blijken vooral tumoren, atopie en patella-luxatie vaker gemeld te worden in de gecastreerde groep. Onbekend is in hoeverre deze afwijkingen een reden tot sterilisatie waren.

Voor de gedragskarakteristieken werd eenzelfde vergelijking gemaakt. Zowel bij de reuen als bij de teven werden geen noemenswaardige verschillen in gedragskwaliteit van de wèl en niet gecastreerde groepen gevonden. Hooguit is er een lichte aanwijzing dat bij de gecastreerde teven wat meer bange honden voorkomen.

Tabel 23. Gezondheidsproblemen van gecasteerde teven vergeleken met die van niet-gecasteerde teven

| Systeem | Wel gecasteerd | | Overige teven | | Totaal |
|-----------------------------|----------------|--------------|---------------|--------------|------------|
| | aantal | (%) | aantal | (%) | aantal |
| 1. Huid en haar | 58 | (20,6 ± 4,7) | 23 | (10,6 ± 4,1) | 81 |
| 2. Wervelkolom | 7 | (2,5 ± 1,8) | 3 | (1,4 ± 1,5) | 10 |
| 3. Ledematen | 30 | (10,6 ± 3,6) | 13 | (6,0 ± 3,1) | 43 |
| 4. Gebit | 2 | (0,7 ± 1,0) | 4 | (1,8 ± 1,8) | 6 |
| 5. Zenuwstelsel | 4 | (1,4 ± 1,4) | 3 | (1,4 ± 1,5) | 7 |
| 6. Ogen en gezichtsvermogen | 23 | (8,2 ± 3,2) | 5 | (2,3 ± 2,0) | 28 |
| 7. Oren en gehoor | 11 | (3,9 ± 2,3) | 8 | (3,7 ± 2,5) | 19 |
| 8. Bloed en afweer | 5 | (1,8 ± 1,5) | 6 | (2,8 ± 2,2) | 11 |
| 9. Hart en vaatstelsel | 3 | (1,1 ± 1,2) | 1 | (0,5 ± 0,9) | 4 |
| 10. Longen en luchtwegen | 3 | (1,1 ± 1,2) | 2 | (0,9 ± 1,3) | 5 |
| 11. Spijsverteringsstelsel | 17 | (6,0 ± 2,8) | 3 | (1,4 ± 1,5) | 20 |
| 12. Nieren en urinewegen | 8 | (2,8 ± 1,9) | 3 | (1,4 ± 1,5) | 11 |
| 13. Melkklieren | 5 | (1,8 ± 1,5) | 3 | (1,4 ± 1,5) | 8 |
| 14. Geslachtsorganen | 45 | (16,0 ± 4,3) | 1 | (0,5 ± 0,9) | 46 |
| 15. Voortplanting | 3 | (1,1 ± 1,2) | 3 | (1,4 ± 1,5) | 6 |
| 16. Hormonen | 6 | (2,1 ± 1,7) | 4 | (1,8 ± 1,8) | 10 |
| 17. Lever | 0 | (0,0 ± 0,7) | 2 | (0,9 ± 1,3) | 2 |
| 18. Gedrag | 1 | (0,4 ± 0,7) | 3 | (1,4 ± 1,5) | 4 |
| Totaal | 282 | | 218 | | 500 |

Draagvlak voor verenigingsbeleid

Een rasvereniging die de ambitie heeft invloed uit te oefenen op het fokbeleid dat door haar leden wordt gevoerd, zal effectiever voor de belangen van het ras kunnen opkomen naarmate er meer fokkers bij de vereniging zijn aangesloten. Vandaar dat werd nagegaan in hoeverre de eigenaren van de honden die nageslacht gaven, lid zijn van de rasvereniging.

Van de 23 reuen en 74 teven in deze steekproef die nageslacht gaven, bleken er 22 respectievelijk 55 (95,7% van de reuen en 75,3% van de teven) in bezit te zijn van eigenaren die wél lid zijn van de rasvereniging.

Met dit hoge percentage eigenaren dat lid is van de rasvereniging, moet een redelijk effectieve sturing van de fokkerij door de rasvereniging mogelijk zijn. Het zijn de teefeigenaren die in belangrijke mate de besluiten nemen over het fokbeleid. Zij besluiten in laatste instantie over wél of niet fokken en bepalen de keuze van de reu. Het is aan de rasvereniging om na te gaan, in hoeverre ze de resterende groep aan zich kan binden.

De eigenaren van 16 fokreuen meldden dat de nesten van hun reuen volgens de regels van de rasvereniging waren gefokt. Drie volgden de regels niet en de overige vier reu-eigenaars gaven geen antwoord op deze vraag.

Voor 57 fokteven werd aangegeven dat hun nesten volgens de regels van de rasvereniging waren gefokt. Voor zes fokteven gaf de eigenaar geen antwoord op deze vraag en elf eigenaren meldden dat ze niet volgens de regels van de vereniging hadden gefokt.

Gebaseerd op de aantallen eigenaren die antwoord gaven op deze vraag, komen we dan op 84,2 procent van de fokreuen en 83,8 procent van de fokteven die in bezit zijn van eigenaren die de regels van de vereniging volgen en toepassen.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Voordat we ons wijden aan de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek willen we nogmaals de overwegingen ten aanzien van mogelijke beperkingen van de gevolgde methodiek aan de orde stellen:

- We zijn in dit onderzoek uitgegaan van de Flatcoated Retrievers die werden ingeschreven in het NHSB. Dit betekent dat de informatie ontbreekt over de honden waarvoor geen stamboom werd aangevraagd. Het is zeer wel denkbaar dat een deel van die honden afwijkingen of stoornissen had die daarmee aan het oog werden onttrokken. Er is op geen enkele wijze een inschatting te geven of dit de onderzoeksresultaten heeft beïnvloed en in hoeverre hierdoor belangrijke informatie buiten dit onderzoek is gebleven.
- We hebben willens en wetens gekozen voor ‘het enquêteren van eigenaren’ als onderzoeksmethode. We hebben daarbij voor lief genomen dat de beantwoording van de vragen onderhevig kan zijn aan beperkingen vanuit de kennis en ervaring van die eigenaren. Bij de analyses is niet de indruk ontstaan dat dit, met de doelstellingen van het onderzoek in gedachten, tot grote hiaten in de verkregen informatie heeft geleid.
- Bij het analyseren van enquêteresultaten wordt de ruimte voor het trekken van conclusies bepaald door de mate waarin de respons ‘aselect’ mag worden geacht. In de voorgaande verslaggeving hebben we aangenomen dat er geen verband bestond tussen de onderwerpen waarnaar werd gevraagd en het al dan niet deelnemen aan de enquête. Slechts op een enkel punt hebben we verwezen naar de mogelijkheid van beïnvloeding van de respons vanuit het gevraagde onderwerp. Desondanks moeten we bedacht blijven op de mogelijkheid dat eigenaren juist wél of juist niet deelnamen aan de enquête om redenen die verband houden met het gevraagde.

Nadat we dit hebben vastgesteld komen we toe aan een aantal conclusies, aanbevelingen en opmerkingen. Uitdrukkelijk zij gesteld dat het om zaken gaat die in ieder geval aandacht verdienen in de afwegingen betreffende het te voeren fokbeleid. Het is aan de rasvereniging om mede op basis van de hier aangestipte punten, en wellicht ook nog andere in het rapport genoemde zaken, het fokbeleid vast te stellen.

1. Ten aanzien van de **Algemene gegevens**:

- Hoewel een lidmaatschapspercentage van bijna vierendertig procent bij eigenaren van honden in de steekproef, in vergelijking met dat bij andere onderzochte rassen, ‘gemiddeld’ is te noemen, duidt de hoge respons op de enquête (bijna 53%) op een grote betrokkenheid van de eigenaars bij het wel en wee van hun Retriever. Het moet dan ook mogelijk zijn voor de rasvereniging om een breed draagvlak te vinden voor een (verder) te ontwikkelen fokbeleid .
- Bijna één kwart van alle honden in de steekproef is aangeschaft als ‘jachthond’. Het overgrote deel daarvan (bijna 90%) heeft ook in zijn latere leeftijd daadwerkelijk een apporteer cursus en/of jachtopleiding gevolgd. Hoewel dit positieve getallen lijken, ontbreekt een referentie bij eerder onderzochte rassen.
- Het blijkt dat ruim 70 procent van de honden in de onderzochte groepen nooit op een hondenshow is geweest, kennelijk zijn voor die eigenaren andere aspecten van hun hond van belang dan het behalen van exterieur kwalificaties.
- Het sterftepercentage in het onderzochte leeftijdsgebieden is, vergeleken met de meeste andere rassen, hoog en in de oudste groep zelfs zorgelijk te noemen. Als de meest voorkomende doodsoorzaak (in 60 procent van de gevallen) worden kwaadaardige tumoren opgegeven.

2. Ten aanzien van **Gezondheid**:

- Wat gezondheid in het algemeen betreft scoort de Flatcoated Retriever heel gemiddeld in vergelijking met andere rassen. Van ruim 46 procent van de honden in de onderzochte leeftijdsgebieden worden gezondheidsproblemen gemeld.
- Het meest gemelde probleem vinden we in de categorie 'Huid en Haar'. In ruim de helft van de gevallen worden de problemen, volgens opgave van de eigenaar, veroorzaakt door huid-tumortjes of gezwellletjes net onder huid. In ruim een kwart van de gevallen worden allergien en chronische jeukklachten opgegeven.
- Op de tweede plaats komen de problemen met 'Ledematen'. Deze betroffen o.a. HD, Patella-luxatie, kruisband- en menisci-leasies en osteosarcomen.
- Kijkend naar de rasspecifieke afwijkingen springt vooral het hoge percentage problemen bij het 'Tumoren' er uit en dient de grootste aandacht te krijgen. Bij één op de zes Flatcoated Retrievers worden hier problemen gemeld, in de oudste leeftijdsgroep zelfs ruim één op de vier! Tumoren blijken bij nadere analyse ook de belangrijkste reden (of aanleiding tot) een vroegtijdig overlijden van de Flatcoated Retriever te zijn.
Het is ten zeerste aan te raden hiernaar een verder onderzoek in te stellen. Een nauwkeurige registratie van leeftijd van overlijden en doodsoorzaak (zo mogelijk met een sectierapport) is een eerste vereiste stap.

3. Ten aanzien van **Gedrag**:

- Eigenaren ervaren hun Flatcoated Retriever als een uitermate aangename hond. Vriendelijk, vrolijk en aanhankelijk zijn de kwalificaties die door bijna alle eigenaren worden aangegeven. Een verwaarloosbaar klein aantal honden (minder dan één procent) heeft minder positieve kenmerken zoals grommen en geneigdheid tot bijten.
- Het percentage honden met 'probleemgedrag' zowel naar mensen als naar andere honden toe is in vergelijking met eerder onderzochte rassen aan de lage kant. Het is vooral het uitbundige gedrag, met name naar volwassen mensen en kinderen dat als een probleem wordt ervaren.

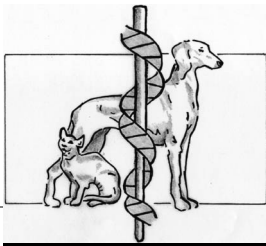
4. Ten aanzien van **Fokkerij**:

- Hoewel er een redelijke spreiding is in termen van aantallen fokdieren, zien we ook bij de Flatcoated Retriever de neiging tot het overmatige gebruik van een beperkt aantal dekruen. We verliezen daarmee niet alleen erfelijke variatie van het ras, we bevorderen ook de verspreiding van het erfelijke materiaal van de te beperkte groep, hetgeen in volgende generaties tot inteelttoename en het massaal optreden van een of meer erfelijke afwijkingen leidt. De rasvereniging dient hier de vinger aan de pols te houden.
- Zowel uit de gegevens uit het NHSB als verkregen uit het onderzoek blijkt een hoge gemiddelde nestgrootte van ruim acht pups per nest.
- Een vergelijking van de verdeling van de gezondheidsproblemen over de honden met en de honden zonder nakomelingen leverde, voornamelijk vanwege de lage aantallen, geen zinnig interpreteerbare resultaten op.
- Castraties kunnen een wezenlijke bedreiging voor het fokbeleid worden, met name waar het de teven betreft, waarvan op de leeftijd van 3 jaar al ruim 43 procent gesteriliseerd is. Uit het onderzoek blijkt slechts voor een deel van deze honden dat de aanleiding voor sterilisatie te maken heeft met in de honden gelegen oorzaken.

Het is aan de Rasvereniging de consequenties te verbinden aan de bevindingen uit dit onderzoek. Behalve de hierboven genoemde aspecten zullen er zeker nog zaken zijn die, door de wijze waarop dit onderzoek werd opgezet en uitgevoerd, buiten de aandacht bleven.

Het verdient aanbeveling om de hier gepresenteerde gezondheidsinventarisatie op termijn van enkele jaren te herhalen, om meer zekerheid te krijgen omtrent de gesignaleerde verschijnselen en hun effect in de tijd.

Bijlage : Enquêteformulier Gezondheidsinventarisatie
versie : Flatcoated Retriever (4 pagina's).



GENETIC COUNSELLING SERVICES

GEZONDHEIDSINVENTARISATIE FLATCOATED RETRIEVER

Wilt u indien nodig onderstaande adresgegevens aanvullen of verbeteren?

Naam eigenaar:
Adres:
Postcode:
Telefoonnummer:

Woonplaats:

Enquêtenummer:
Naam van de hond:
NHSB-nummer:
Geslacht: geboortedatum:

1. Is de bovengenoemde hond nog in uw bezit?

JA

⇒ naar vraag 2

NEE

Is de hond overleden?

NEE

⇒ Wilt u dit formulier retourneren m.b.v. de antwoordenvolpette en, indien bij u bekend, hieronder naam en adres van de nieuwe eigenaar aangeven? Wij danken u voor uw medewerking.

Gegevens

Voorletters: Naam:

nieuwe

Straat: Huisnummer:

eigenaar

Postcode: Woonplaats:

JA

⇒

Wat was de leeftijd bij overlijden? ... jaar en ... maanden

Waaraan is de hond overleden?

Wij verzoeken u de overige vragen van deze enquête in te vullen en door te gaan met vraag 2.

2. Bent u lid van de rasvereniging?

JA

NEE

⇒ naar vraag 3

3. Hoe bent u in het bezit van deze hond gekomen?

zelf gefokt

⇒ naar vraag 5

hond is als pup gekocht bij fokker

hond is overgenomen van eerdere eigenaar

⇒ naar vraag 4

4. Is de hond aangeschaft via de pupinfo van de rasvereniging?

JA

NEE

⇒ naar vraag 5

5. Met welk doel hebt u de hond aangeschaft? *Meerdere hokjes aankruisen mogelijk!*

huishond

showhond

fokhond

jachthond

verdediging

waakhond

anders, nl.

⇒ naar vraag 6

6. Voldoet de hond aan de verwachtingen die u bij aanschaf had?

JA

⇒ naar vraag 7

NEE

⇒ Wat is hiervan de reden?

.....

⇒ naar vraag 7

7. Bent u door de verkoper voldoende voorgelicht over de rastypische eigenschappen, de opvoeding en de noodzakelijke verzorging van de hond?

JA

⇒ naar vraag 8

NEE

⇒ Waarin schoot de voorlichting te kort?

.....

⇒ naar vraag 8

8. Hebt u eerder een hond van dit ras gehad?

JA

⇒ Hoe oud is/zijn die hond(en) (geworden)?

..... jaar wel/niet nog in leven

..... jaar wel/niet nog in leven

..... jaar wel/niet nog in leven

NEE

⇒ naar vraag 9

9. Bent u tevreden over het uiterlijk van de hond?

JA

⇒ naar vraag 10

NEE

⇒ Wat is hiervan de reden?

.....

⇒ naar vraag 10

10. Bent u met deze hond wel eens naar een tentoonstelling geweest?

JA

⇒ Hoe vaak kreeg deze hond de volgende kwalificaties?

..... x uitmuntend x zeer goed x goed x matig

NEE

⇒ naar vraag 11

11. Waren of zijn er problemen met de gezondheid van deze hond?

NEE ⇒ naar vraag 12

JA ⇒ Hebt u in verband met deze problemen een dierenarts geraadpleegd?

JA ⇒ Kunt u hieronder aangeven waar uw dierenarts deze problemen aan toeschreef?

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> HUID EN HAAR | <input type="checkbox"/> LONGEN EN LUCHTWEGEN |
| <input type="checkbox"/> WERVELKOLOM | <input type="checkbox"/> SPIJSVERTERINGSSTELSEL |
| <input type="checkbox"/> LEDEMATEN | <input type="checkbox"/> NIEREN EN URINEWEGEN |
| <input type="checkbox"/> GEBIT | <input type="checkbox"/> MELKKLIEREN |
| <input type="checkbox"/> ZENUWSTELSEL | <input type="checkbox"/> GESLACHTSORGANEN |
| <input type="checkbox"/> OGEN EN GEZICHTSVERMOGEN | <input type="checkbox"/> VOORTPLANTING |
| <input type="checkbox"/> OREN EN GEHOOR | <input type="checkbox"/> HORMONEN |
| <input type="checkbox"/> BLOED EN AFWEERSYSTEEM | <input type="checkbox"/> LEVER |
| <input type="checkbox"/> HART EN VAATSTELSEL | <input type="checkbox"/> GEDRAG |

NEE ⇒ Kunt u de problemen hieronder beschrijven?

11.a is uw hond (officieel) onderzocht op één of meer van de onderstaande ziekten? Zo ja, wat was de uitslag?

| | |
|---|--|
| Oogaandoeningen in en rond de oogbol: - Ligamentum pectineatum dysplasie (goniodysgenese) - Distichiasis - PRA - Cataract - indien een andere oogaandoening vastgesteld is: welke aandoening? | datum onderzoek vrij / onbeslist / niet vrij gradatie vrij / voorlopig niet vrij / niet vrij vrij / voorlopig niet vrij / niet vrij vrij / voorlopig niet vrij / niet vrij |
| Patella Luxatie: -uitslag: vrij / niet vrij gradatie: | datum onderzoek geopereerd: ja / nee |
| Heupdysplasie: - Uitslag: | datum onderzoek |

11.b Is (zijn) bij uw hond door een dierenarts één of meer van de volgende tumoren vastgesteld?

- | | goedaardig / kwaadaardig | leeftijd v/d hond bij ontstaan |
|---|--------------------------|--------------------------------|
| <input type="checkbox"/> Histiocytoom | | (jr/mnd) |
| <input type="checkbox"/> Maligne Histiocytose | | (jr/mnd) |
| <input type="checkbox"/> Systemische Histiocytoom | | (jr/mnd) |
| <input type="checkbox"/> Mastocytoom | | (jr/mnd) |
| <input type="checkbox"/> Maligne lymfoom / Leukemie | | (jr/mnd) |
| <input type="checkbox"/> Soft tissue sarcoom | | (jr/mnd) |
| <input type="checkbox"/> Osteosarcoom | | (jr/mnd) |
| <input type="checkbox"/> Andere tumor: | | (jr/mnd) |

Naam en woonplaats van de dierenarts of kliniek: te

⇒ naar vraag 12

12. Is door u of een dierenarts ooit één van de onderstaande ziekten of aandoeningen vastgesteld?

NEE ⇒ naar vraag 13

JA ⇒ door uzelf door een dierenarts

Wilt u hieronder de betreffende ziekte(n) aankruisen?

TUMOREN / KANKER

zie ook vraag 11.b

EPILEPSIE

(toevallen, periodieke aanvallen met evenwichtsstoornissen, verkrampingen en eventueel bewustzijnsverlies)

GLAUCOOM

(groene staar, verhoging van de druk binnen de oogbol)

HYPOTHYREOIDIE

(te traag werkende schildklier)

HYPERTHYREOIDIE

(verhoogde werking van de schildklier)

CRYPTORCHIDIE/MONORCHIDIE

(niet of onvoldoende indalen van één of beide zaadballen in de balzak)

ATOPIE

(allergisch huidprobleem met verschijnselen van jeuk)

SPONDYLOSE

(vergroeiingen van de wervels)

ELLEBOOGDYSPLASIE (ED)

(algemene benaming voor een aantal botstofwisselingsstoornissen, zoals LPC, LPA, en OCD, in het ellebooggewricht, resulterend in kreupelheid)

PATELLA LUXATIE

(afwisselend "hinkend" en normaal lopen met de achterbenen t.g.v. een verschuiving van de knieschijf)

HEUPDYSPLASIE

(HD, slecht gevormde heupgewrichten, mogelijk resulterend in kreupelheid)

Indien HD is vastgesteld: heeft de hond ook klachten ten gevolge van HD? Ja Nee

⇒ naar vraag 13

13. Heeft uw hond raszuivere nakomelingen?

NEE ⇒ naar vraag 14

Aantal

JA

Hoeveel nesten heeft hij/zij voortgebracht?

Aantal paringscombinaties met natuurlijke dekking

Aantal paringscombinaties met kunstmatige inseminatie

Aantal malen dat de teef na dekking niet drachtig was

Aantal nesten met natuurlijke geboorte

Aantal nesten geboren met de keizersnede

Aantal geboorten waarbij sprake was van weeënzwakte

Voor alle geboren nesten samen

Totaal

reu

teef

Aantal levend geboren pups

Aantal doodgeboren pups

Aantal pups in leven op 8 weken

Zijn deze nakomelingen gefokt volgens het fokreglement van de rasvereniging? JA NEE

13.a Indien uw hond een teef is: Op welke leeftijd werd zij voor het eerst loops? jaar en maanden

Om de hoeveel maanden wordt zij loops? maanden

Is zij na de loopsheid schijnzwanger? ja / nee

⇒ naar vraag 14

14. Is de hond inmiddels gesteriliseerd/gecastreerd?

NEE ⇒ naar vraag 15

JA

Op welke leeftijd heeft de sterilisatie/castratie plaatsgevonden? jaar en maanden

Wat was de reden van de sterilisatie/castratie?

.....

⇒ naar vraag 15 (z.o.z.)

15. Kunt u aangeven hoe uw hond zich in het algemeen gedraagt? (U kunt meerdere hokjes aankruisen)

- | | | |
|----------------------------------|---|---------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> Rustig | <input type="checkbox"/> Grommerig | <input type="checkbox"/> Aanhankelijk |
| <input type="checkbox"/> Actief | <input type="checkbox"/> Geneigd tot bijten | <input type="checkbox"/> Vriendelijk |
| <input type="checkbox"/> Nerveus | <input type="checkbox"/> Bang | <input type="checkbox"/> Beweeglijk |
| <input type="checkbox"/> Fel | <input type="checkbox"/> Vrolijk | <input type="checkbox"/> Anders |

⇒ naar vraag 16

16. Hoe gedraagt uw hond zich bij benadering door volwassen personen? (U kunt meerdere hokjes aankruisen)

- Bij BEKENDE volwassenen:
- | | |
|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Rustig | <input type="checkbox"/> Afstandelijk |
| <input type="checkbox"/> Vriendelijk | <input type="checkbox"/> Bang |
| <input type="checkbox"/> Uitbundig | <input type="checkbox"/> Grommerig |
| <input type="checkbox"/> Aanhankelijk | <input type="checkbox"/> Geneigd tot bijten |
| <input type="checkbox"/> Luidruchtig | <input type="checkbox"/> Wisselend |
- Ervaart u dit gedrag wel eens als een probleem? JA NEE

- Bij ONBEKENDE volwassenen:
- | | |
|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Rustig | <input type="checkbox"/> Afstandelijk |
| <input type="checkbox"/> Vriendelijk | <input type="checkbox"/> Bang |
| <input type="checkbox"/> Uitbundig | <input type="checkbox"/> Grommerig |
| <input type="checkbox"/> Aanhankelijk | <input type="checkbox"/> Geneigd tot bijten |
| <input type="checkbox"/> Luidruchtig | <input type="checkbox"/> Wisselend |
- Ervaart u dit gedrag wel eens als een probleem? JA NEE

⇒ naar vraag 17

17. Hoe gedraagt uw hond zich bij benadering door kinderen? (U kunt meerdere hokjes aankruisen)

- Bij BEKENDE kinderen:
- | | |
|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Rustig | <input type="checkbox"/> Afstandelijk |
| <input type="checkbox"/> Vriendelijk | <input type="checkbox"/> Bang |
| <input type="checkbox"/> Uitbundig | <input type="checkbox"/> Grommerig |
| <input type="checkbox"/> Aanhankelijk | <input type="checkbox"/> Geneigd tot bijten |
| <input type="checkbox"/> Luidruchtig | <input type="checkbox"/> Wisselend |
- Ervaart u dit gedrag wel eens als een probleem? JA NEE

- Bij ONBEKENDE kinderen:
- | | |
|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Rustig | <input type="checkbox"/> Afstandelijk |
| <input type="checkbox"/> Vriendelijk | <input type="checkbox"/> Bang |
| <input type="checkbox"/> Uitbundig | <input type="checkbox"/> Grommerig |
| <input type="checkbox"/> Aanhankelijk | <input type="checkbox"/> Geneigd tot bijten |
| <input type="checkbox"/> Luidruchtig | <input type="checkbox"/> Wisselend |
- Ervaart u dit gedrag wel eens als een probleem? JA NEE

⇒ naar vraag 18

18. Hoe gedraagt uw hond zich bij benadering door volwassen honden? (U kunt meerdere hokjes aankruisen)

- Bij BEKENDE honden:
- | | |
|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Rustig | <input type="checkbox"/> Afstandelijk |
| <input type="checkbox"/> Vriendelijk | <input type="checkbox"/> Bang |
| <input type="checkbox"/> Uitbundig | <input type="checkbox"/> Grommerig |
| <input type="checkbox"/> Aanhankelijk | <input type="checkbox"/> Geneigd tot bijten |
| <input type="checkbox"/> Luidruchtig | <input type="checkbox"/> Wisselend |
- Ervaart u dit gedrag wel eens als een probleem? JA NEE

- Bij ONBEKENDE honden:
- | | |
|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Rustig | <input type="checkbox"/> Afstandelijk |
| <input type="checkbox"/> Vriendelijk | <input type="checkbox"/> Bang |
| <input type="checkbox"/> Uitbundig | <input type="checkbox"/> Grommerig |
| <input type="checkbox"/> Aanhankelijk | <input type="checkbox"/> Geneigd tot bijten |
| <input type="checkbox"/> Luidruchtig | <input type="checkbox"/> Wisselend |
- Ervaart u dit gedrag wel eens als een probleem? JA NEE

⇒ naar vraag 19

19. Hoe vindt u de gehoorzaamheid van de hond? Zeer goed Goed Matig Slecht Zeer slecht

Hebt u met deze hond een gehoorzaamheidskursus gevolgd? JA NEE Soort cursus

Diploma behaald? JA NEE Kursus afgemaakt? JA NEE

Hebt u met deze hond een apporteertraining en/of een jachtkursus gevolgd? JA NEE

Diploma behaald? JA NEE Kursus afgemaakt? JA NEE

Ondergetekende gaat er mee akkoord dat de verstreekte gegevens worden verzameld en geanalyseerd door Genetic Counselling Services. Rapportage zal in algemene zin en geanonimiseerd plaatsvinden.

Datum: Handtekening eigenaar:

Einde van deze enquête. Wilt u het vragenformulier tekenen en terugsturen met behulp van de bijbehorende antwoordenvolp? (geen postzegel nodig). Wij danken u hartelijk voor uw medewerking.